

Agencija za nadzor osiguranja - Crna Gora
Insurance Supervision Agency - Montenegro

**IZVJEŠTAJ O STANJU NA TRŽIŠTU
OSIGURANJA U CRNOJ GORI
ZA 2022. GODINU**

SADRŽAJ

1. REZIME.....	6
1.1 Makroekonomski pokazatelji	8
2. UČESNICI NA TRŽIŠTU OSIGURANJA.....	9
2.1 Društva za osiguranje	9
2.2 Društva koja se bave poslovima zastupanja u osiguranju, posredovanja u osiguranju i poslovima pružanja drugih usluga u osiguranju	9
2.3 Zastupnici i posrednici u osiguranju	11
2.4 Zaposleni u društvima za osiguranje	11
3. POKAZATELJI TRŽIŠTA OSIGURANJA	12
3.1 Penetracija osiguranja	12
3.2 Gustina osiguranja	13
3.3 Struktura premije prema grupama osiguranja: životna i neživotna osiguranja	14
3.4 Premija osiguranja po vrstama osiguranja	15
3.5 Pokazatelji šteta	17
3.7 Tržišno učešće društava za osiguranje	21
3.8 Obavezna osiguranja u saobraćaju	23
3.9 Životna osiguranja	24
3.10 Kanali distribucije u osiguranju.....	24
4. STRUKTURA AKTIVE	27
5. STRUKTURA PASIVE	30
5.1 Tehničke rezerve	31
6. DEPONOVANJE I ULAGANJE SREDSTAVA BRUTO TEHNIČKIH REZERVI	33
7. POKAZATELJI POSLOVANJA	35
7.1 Neto dobit/Gubitak za poslovnu godinu	35
7.2 Adekvatnost kapitala i solventnost i likvidnost	35
7.3 Reosiguranje	36
7.4 Neto mjerodavni tehnički rezultat i rentabilnost imovine i kapitala.....	37
8. UDRUŽENJE - NACIONALNI BIRO OSIGURAVAČA CRNE GORE	39

POPIS TABELA

Tabela 1. Pregled makroekonomskih pokazatelja Crne Gore, 2017. - 2022. godina	8
Tabela 2. Pregled društava za osiguranje koja su poslovala u Crnoj Gori tokom 2022. godine	9
Tabela 3. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2022. godine imala dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju.....	10
Tabela 4. Pregled preduzetnika koji su na kraju 2022. godine imali dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju	10
Tabela 5. Pregled banaka koje su na kraju 2022. godine imale dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju	10
Tabela 6. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2022. godine imala dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju	10
Tabela 7. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2022. godine imala dozvolu za obavljanje drugih poslova u osiguranju.....	11
Tabela 8. Ukupan broj zaposlenih u društvima za osiguranje, 2019. - 2022. godina	11
Tabela 9. Struktura premije osiguranja u 2021. i 2022. godini.....	14
Tabela 10. Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja u 2021. i 2022. godini.....	16
Tabela 11. Ažurnost u rješavanju šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta na dan 31. 12. 2022. godine...	17
Tabela 12. Iznos riješenih šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta za 2021. i 2022. godinu	18
Tabela 13. Obračun kombinovanih kvota, kvota šteta i kvota troškova, po vrstama osiguranja	19
Tabela 14. Herfindahl-Hirschman indeks po društvima za osiguranje u 2021. i 2022. godini	20
Tabela 15. Struktura premije obaveznih osiguranja u saobraćaju u 2021. i 2022. godini	23
Tabela 16. Učešće bruto fakturisane premije u ukupnoj premiji po kanalima distribucije	25
Tabela 17. Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31. 12. 2021. i na dan 31. 12. 2022. godine	30
Tabela 18. Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2021. i 31. 12. 2022. godine	31
Tabela 19. Bruto i neto tehničke rezerve po grupama osiguranja na dan 31. 12. 2022. godine	32
Tabela 20. Pokazatelji rentabilnosti u 2022. godini.....	37

POPIS GRAFIKONA

Grafik 1. Komparacija pokazatelja razvijenosti u sektoru osiguranja	12
Grafik 2. Penetracija Osiguranja u Crnoj Gori, 2018. – 2022. godina (%)	13
Grafik 3. Premija po glavi stanovnika, 2018. - 2022. godina (EUR)	13
Grafik 4. Struktura premije: život - neživot, 2018. - 2022. godina.....	14
Grafik 5. Kretanje bruto fakturisane premije za period od 2018. – 2022. godina	15
Grafik 6. Struktura ukupne premije u 2022. i 2021. godini	15
Grafik 7. <i>Riješene štete i bruto fakturisana premija</i>	18
Grafik 8. Obračun kombinovanih kvota, kvota šteta i kvota troškova, po grupama osiguranja	19
Grafik 9. Indikator koncentracija tržišta osiguranja u Crnoj Gori u 2021. i 2022. godini	21
Grafik 10. Tržišno učešće društava za osiguranje posmatrano prema premiji u 2022. godini	21
Grafik 11. Učešće društava neživotnog osiguranja u premiji neživotnog osiguranja u 2022. godini	22
Grafik 12. Učešće društava životnog osiguranja u premiji životnog osiguranja u 2022. godini	22
Grafik 13. Učešće društava za neživotno osiguranje u ukupnoj premiji obaveznih osiguranja u saobraćaju za 2021. i 2022. godinu	24
Grafik 14. Premija po kanalima distribucije u osiguranju za 2021. i 2022. godinu	25
Grafik 15. Učešće kanala distribucije u premiji neživotnog osiguranja (2021. i 2022. godina)	25
Grafik 16. Učešće kanala distribucije u premiji životnog osiguranja (2021. i 2022. godina)	26
Grafik 17. Struktura agregatne aktive na dan 31. 12. 2021. i na dan 31. 12. 2022. godine	27
Grafik 18. Učešće društava za osiguranje u agregatnoj aktivi na dan 31. 12. 2021. i na dan 31. 12.2022. godine	27
Grafik 19. Kretanje ulaganja društava za osiguranje u državne obveznice Crne Gore za period 2018.-2022. godine.....	29
Grafik 20. Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31. 12. 2021. i na dan 31. 12. 2022. godine	30
Grafik 21. Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2021. i na dan 31. 12. 2022. godine	31
Grafik 22. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi na nivou tržišta	33
Grafik 23. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi životnih i neživotnih osiguranja	34
Grafik 24. Neto dobit u 2021. i 2022. godini	35
Grafik 25. Pokazatelj solventnosti na nivou tržišta na dan 31. 12. 2021. godine i na 31. 12. 2022. godine.....	36

Grafik 26. Pokazatelj likvidnosti na nivou tržišta na dan 31. 12. 2021. godine i na 31. 12. 2022. godine36

Grafik 27. Udio reosiguravača u premiji, riješenim štetama i bruto tehničkim rezervama na dan 31.12.2022. 37

Napomena:

Izveštaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2022. godinu pripremljen je na osnovu analize statističkih, finansijskih i nadzornih izvještaja dostavljenih Agenciji za nadzor osiguranja od strane društava za osiguranje, društava za zastupanje u osiguranju, društava za posredovanje u osiguranju, preduzetnika - zastupnika u osiguranju, banaka koje obavljaju poslove zastupanja u osiguranju, agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju i izvještaja Udruženja - Nacionalni biro osiguravača Crne Gore i drugih informacija relevantnih za sektor osiguranja.

1. REZIME

Agencija za nadzor osiguranja je nezavisna institucija koje je odgovorna za nadzor nad sprovođenjem Zakona o osiguranju i nad obavljanjem poslova iz djelatnosti osiguranja u Crnoj Gori.

Poslove iz svog djelokruga Agencija vrši radi zaštite interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, obezbjeđenja stabilnosti i razvoja djelatnosti osiguranja, zasnovanog na zdravoj konkurenciji i jednakim uslovima poslovanja kao i u cilju očuvanja stabilnosti finansijskog sistema Crne Gore. U skladu sa Zakonom o osiguranju, Agencija priprema godišnji Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja, sa ciljem obezbjeđivanja relevantnih informacija i pokazatelja poslovanja društava za osiguranje, posebno sa aspekta solventnosti i likvidnosti društava za osiguranje i finansijske stabilnosti tržišta.

Pokazatelji poslovanja crnogorskog sektora osiguranja i u 2022. godini ukazuju na stabilnost sektora i solventno, likvidno i profitabilno poslovanje svih društava za osiguranje. Ukupna bruto fakturisana premija je nadmašila dosadašnje rezultate sektora osiguranja i iznosila je 108,3 mil. EUR, što predstavlja nominalni rast od 9,6% u poređenju sa 2021. godinom. Ukupna penetracija¹ je manja u odnosu na 2021. godinu i iznosila je 1,87%, dok je gustina osiguranja² iznosila 175,6 EUR i zabilježila je rast od 9,8% u poređenju sa 2021. godinom. I pored koncentracije premije na mali broj vrsta osiguranja, gdje najznačajniju zastupljenost imaju obavezna osiguranja, u 2022. godini nastavljen je pozitivan trend rasta premije dobrovoljnih osiguranja, čemu je doprinio rast raspoloživog dohodka u određenim segmentima u ekonomiji.

Poslovno okruženje u 2022. godini je karakterisano naglašenom dinamikom promjena i neizvjesnosti u pogledu makroekonomskih prognoza, usporavanje ekonomskog rasta uz povećanu volatilitet na tržištima i naglašeni rast inflacije i kamatnih stopa na globalnom i lokalnom nivou. Naglašeni rast inflacije, uz ograničenu dostupnost i poremećaje u lancima snabdijevanja roba i energenata, je u određenoj mjeri direktno uticao i na rast troškova osiguravača po osnovu ugovora o osiguranju, kao i na realni pad raspoloživog dohotka, koji neposredno utiče i na tražnju za proizvodima osiguranja. Takođe, nakon dugog perioda niskih i negativnih kamatnih stopa, koji je započeo 2014. godine, jedan od najznačajnijih novih trendova je ubrzani rast kamatnih stopa, koji se u dugom roku direktno reflektuje na usporavanje ekonomskog rasta. Rast kamatnih stopa zahtijeva prilagođavanje sektora osiguranja novom okruženju, naročito u pogledu politike ulaganja i uticaja na vrednovanje obaveza i imovine sa fiksnim prinisom.

Osiguravači su i u 2022. godini značajne resurse usmjerili na dalju optimizaciju poslovanja, kroz primjenu novih tehnologija. Aktivnosti u ovom domenu su bile fokusirane na nastavak automatizacije i digitalizacije poslovnih procesa, prije svega kroz kreiranje novih softverskih rješenja u domenu preuzimanja rizika i upravljanja odnosima sa klijentom i uspostavljanje novih internet servisa za klijente (interaktivne internet stranice). Jedan od glavnih efekata ubrzane digitalizacije su i novi poslovni rizici koji su povezani sa cyber sigurnošću i IT incidentima, koji, uz očekivani rast frekvencija i inteziteta ekstremnih vremenskih i klimatskih događaja rizika, postaju jedan od

¹ Penetracija osiguranja predstavlja učešće bruto fakturisane premije osiguranja u BDP-u.

² Gustina osiguranja predstavlja iznos bruto fakturisane premije osiguranja po glavi stanovnika.

najznačajnijih rizika kojima je izložen sektor osiguranja u Evropi, posebno u segmentu neživotnog osiguranja³.

Na crnogorskom tržištu osiguranja je tokom 2022. godine poslovalo devet društava za osiguranje, od čega je pet društava obavljalo poslove neživotnih osiguranja, dok je poslove životnih osiguranja obavljalo četiri društva za osiguranje.

Sektor osiguranja je u 2022. godini nastavio profitabilno poslovanje i svih devet društava za osiguranje ostvarila su neto dobit u ukupnom iznosu od 9,8 mil. EUR, što predstavlja rast od 11,7% u odnosu na 2021. godinu.

Crnogorski osiguravači su u 2022. godini isplatili 45,6 mil. EUR po osnovu odštetnih zahtjeva korisnika osiguranja, što je za 5,2% više u odnosu na 2021. godinu.

Vrijednost aktive društava za osiguranje je na agregatnom nivou, na dan 31. 12. 2022. godine, iznosila 269 mil. EUR, što predstavlja rast od 4,2% u odnosu na agregatnu vrijednost aktive sa kraja 2021. godine. Rast vrijednosti aktive generisan je, prije svega, rastom kategorije „kratkoročna finansijska ulaganja” koja su na kraju 2022. godine iznosila 11,4 mil. EUR, čemu su najviše doprinijela ulaganja društava u kratkoročne depozite kod banaka.

Osiguravači su i 2022. godini nastavili investicionu politiku iz prethodnog perioda sa dominantnim plasiranjem sredstava u državne obveznice, koje čine najveći dio investicionog portfolija osiguravača. Na dan 31.12.2022. godine, u obveznice čiji je emitent država Crna Gora uloženo je 64,8% agregatne tržišne aktive, odnosno 174,4 mil. EUR, od kojih je 173,4 mil. EUR plasirano u dugoročne državne obveznice.

Bruto tehničke rezerve, kao rezervisani dio sredstava namijenjen za pokriće obaveza iz obavljanja poslova osiguranja, su na dan 31. 12. 2022. godine na agregatnom nivou iznosile 175,2 mil. EUR, što predstavlja rast od 9,5% u odnosu na prethodnu godinu. Analiza plasmana sredstava bruto tehničkih rezervi pokazuje da su sva društva obezbijedila pokrivenost bruto tehničkih rezervi propisanim oblicima imovine iznad zahtijevanog nivoa od 100%.

Na nivou sektora osiguranja odnos kapitala i minimalnog akcijskog kapitala odnosno margine solventnosti na kraju 2022. godine je iznosio 252,6% (2021: 235,1%) tako da su sva društva bila solventna.

Društva za osiguranje su zaključivanjem ugovora o reosiguranju sa reputabilnim globalnim i regionalnim reosiguravačima izvršili prenos dijela osiguranih rizika u reosiguranje i obezbijedili odgovarajuće pokriće rizika. U 2022. godini, na agregatnom nivou došlo je do rasta udjela reosiguranja u bruto riješenim štetama od 8,5%, kao i rasta udjela reosiguravača u bruto tehničkim rezervama od 11,3%.

Agencija za nadzor osiguranja je i u prethodnoj godini bila fokusirana na zaštitu interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, na očuvanje stabilnosti tržišta osiguranja, kao i likvidnosti i finansijske pozicije društava za osiguranje. Agencija je takođe nastavila da sprovodi intezivne aktivnosti usmjerene na dalji razvoj regulatornog okvira i primjenu evropskih i međunarodnih standarda i najbolje prakse u domenu djelatnosti osiguranja.

³ https://www.eiopa.europa.eu/publications/financial-stability-report-december-2022_en

1.1 MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI

Prema preliminarnim podacima Uprave za statistiku Crne Gore – Monstat, u 2022. godini bruto domaći proizvod Crne Gore (BDP) je iznosio je 5,796 mlrd. EUR i ostvario je realnu stopu rasta od 6,4%⁴ u odnosu na 2021. godinu. Prema podacima Zavoda za zapošljavanje, stopa nezaposlenosti u Crnoj Gori u 2021. godini iznosila je 20,1%⁵ a prema podacima Monstata stopa inflacije iznosila je 17,2%⁶.

U narednoj tabeli je dat pregled makroekonomskih pokazatelja:

Tabela 1. Pregled makroekonomskih pokazatelja Crne Gore, 2017. - 2022. godina

Pokazatelji	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
BDP -tržišne cijene (€)	4.299.091.000	4.663.130.000	4.950.717.000	4.185.553.000	4.955.116.000 ⁷	5.796.761.000
BDP per capita (€)	6.908	7.495	7.961	6.743	8.022	9.318
Realna stopa rasta BDP⁸ (%)	4,7	5,1	4,1	-15,3	13,0	6,4
Inflacija (CPI)	1,9%	1,6%	1,0%	-0,9%	4,6%	17,2%
Broj stanovnika	622.359	622.182	621.873	620.739	617.683	616.695
Broj nezaposlenih	51.262	41.378	37.616	47.509	57.386	46.596
Broj zaposlenih	182.368	190.132	203.545	176.693	188.964	223.774
Prosječna bruto plata (€)	765	766	773	783	793	883
Prosječna neto plata (€)	510	511	515	524	532	712
Budžetski suficit/deficit (mil.€)	-236,9	-168,4	-143,3	-426,2	-101,6	249,1
Izvoz (hilj. €)	371.463	400.107	415.500	366.128	437.045	700.252
Uvoz (hilj. €)	2.303.503	2.553.580	2.600.700	2.105.170	2.505.115	3.533.838
Spoljnotrgovinski bilans (€)	-1.932.039	-2.153.473	-2.185.200	-1.739.042	-2.068.069	-2.833.586

Izvor: Ministarstvo finansija Crne Gore, Uprava za statistiku Crne Gore – MONSTAT, Zavod za zapošljavanje Crne Gore i EUROSTAT

⁴ Izvor: EUROSTAT Real GDP growth rate - volume

⁵ Izvor: Mjesečni statistički izvještaji, decembar 2021.

⁶ Izvor: Anketa o radnoj snazi (ARS)

⁷ Ažurirano u skladu sa konačnim podacima Uprave za statistiku Crne Gore – MONSTAT.

⁸ Ažurirano u skladu sa konačnim podacima Uprave za statistiku Crne Gore – MONSTAT.

2. UČESNICI NA TRŽIŠTU OSIGURANJA

2.1 DRUŠTVA ZA OSIGURANJE

Na crnogorskom tržištu osiguranja u toku 2022. godine poslove osiguranja je obavljalo devet društava za osiguranje, od čega su četiri društva obavljala poslove životnih osiguranja, a pet društava poslove neživotnih osiguranja.

Tabela 2. Pregled društava za osiguranje koja su poslovala u Crnoj Gori tokom 2022. godine

DRUŠTVA KOJA SU OBAVLJALA DJELATNOST ŽIVOTNOG OSIGURANJA
Grawe osiguranje AD, Podgorica
Lovćen životna osiguranja AD, Podgorica
Uniqa životno osiguranje AD, Podgorica
Wiener Städtische životno osiguranje AD, Podgorica
DRUŠTVA KOJA SU OBAVLJALA DJELATNOST NEŽIVOTNOG OSIGURANJA
Generali osiguranje Montenegro AD, Podgorica
Grawe neživotno osiguranje AD, Podgorica
Lovćen osiguranje AD, Podgorica
Sava osiguranje AD, Podgorica
Uniqa neživotno osiguranje AD, Podgorica

Akcijski kapital društava za osiguranje

Vrijednost ukupnog akcijskog kapitala društava za osiguranje na dan 31. 12. 2022. godine je iznosila 46,9 mil. EUR i na većem je nivou udonosu na 31. 12. 2021. godine. Vrijednost stranog kapitala je iznosila 43,1 mil. EUR, sa ostvarenim učešćem od 91,9% u ukupnom akcijskom kapitalu, a vrijednost domaćeg kapitala 3,8 mil. EUR, sa učešćem od 8,1%⁹.

2.2 DRUŠTVA KOJA SE BAVE POSLOVIMA ZASTUPANJA U OSIGURANJU, POSREDOVANJA U OSIGURANJU I POSLOVIMA PRUŽANJA DRUGIH USLUGA U OSIGURANJU

Na kraju 2022. godine na tržištu osiguranja Crne Gore dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju imalo je 12 društava sa ograničenom odgovornošću, dva preduzetnika i sedam banaka.

⁹ Kapital je prikazan po metodologiji direktnog vlasništva. U okviru domaćeg osnivačkog kapitala prikazan je kapital Lovćen životna osiguranja AD (3,7 mil. EUR) koje je u direktnom vlasništvu društva Lovćen osiguranje AD Podgorica i dio domaćeg kapitala kod Lovćen osiguranje AD. Posmatrano prema metodologiji indirektnog vlasništva kapital u društvu Lovćen životna osiguranja AD bi bio prikazan kao strani kapital (jer je u 100% vlasništvu Lovćen osiguranje AD koji je u većinskom vlasništvu strane kompanije), pa bi učešće stranog kapitala iznosilo 99,8%, dok bi učešće domaćeg kapitala iznosilo 0,2%.

Tabela 3. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2022. godine imala dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju

Red. br.	Naziv društva	Djelatnost
1.	AM CAPITAL DOO Podgorica	zastupanje
2.	EXPERIENCE DOO Tivat	zastupanje
3.	IN.PRO DOO Podgorica	zastupanje
4.	KONTAKT DOO Podgorica	zastupanje
5.	Lojd Montenegro DOO Podgorica	zastupanje
6.	New Life CG DOO Podgorica	zastupanje
7.	Safe Invest DOO Podgorica	zastupanje
8.	Safe Life DOO Podgorica	zastupanje
9.	Sava Agent DOO Podgorica	zastupanje
10.	Smart Money Solutions DOO Podgorica	zastupanje
11.	SWISS PLUS DOO Podgorica	zastupanje
12.	WVP DOO Budva	zastupanje

Tabela 4. Pregled preduzetnika koji su na kraju 2022. godine imali dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju

Red. br.	Naziv preduzetnika	Djelatnost
1.	Horizont MNE	zastupnik-preduzetnik
2.	Premium yacht Insurance MNE Bar	zastupnik-preduzetnik

Tabela 5. Pregled banaka koje su na kraju 2022. godine imale dozvolu za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju

Red. br.	Naziv banke	Djelatnost
1.	Addiko bank AD, Podgorica	zastupanje
2.	Crnogorska komercijalna banka AD, Podgorica	zastupanje
3.	Erste banka AD, Podgorica	zastupanje
4.	Hipotekarna banka AD, Podgorica	zastupanje
5.	Prva banka Crne Gore AD Podgorica	zastupanje
6.	NLB banka AD - Podgorica	zastupanje
7.	Lovćen banka AD Podgorica	zastupanje

Dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju imalo je 12 društava sa ograničenom odgovornošću.

Tabela 6. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2022. godine imala dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju

Red. br.	Naziv društva	Djelatnost
1.	Adriatic AG DOO Podgorica	posredovanje
2.	Amon Broker DOO Podgorica	posredovanje
3.	APO Plus DOO Podgorica	posredovanje
4.	Bona Fide	posredovanje
5.	Bonus Broker	posredovanje
6.	Broker INS DOO Podgorica	posredovanje
7.	Bromar	posredovanje
8.	Finansije 24	posredovanje
9.	Insurance financial solutions DOO Podgorica	posredovanje
10.	Omega Broker DOO, Podgorica	posredovanje
11.	STATUS BROKER DOO Podgorica	posredovanje
12.	Genius Broker Solutions DOO Podgorica	posredovanje

Dozvolu za obavljanje drugih poslova u osiguranja imalo je jedno društvo sa ograničenom odgovornošću.

Tabela 7. Pregled društava sa ograničenom odgovornošću koja su na kraju 2022. godine imala dozvolu za obavljanje drugih poslova u osiguranju

Red.br.	Naziv društva	Djelatnost
1.	PROFESSIONAL INSURANCE ASSISTANCE DOO	obavljanje drugih poslova u osiguranju

2.3 ZASTUPNICI I POSREDNICI U OSIGURANJU

U toku 2022. godine Agencija za nadzor osiguranja je, u skladu sa Zakonom o osiguranju, izdala 20 saglasnosti za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja, 2 saglasnost za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju i 34 saglasnosti za obavljanje poslova zastupanja, fizičkim licima koja su položila stručni ispit za obavljanje tih poslova i ispunili druge uslove propisane Zakonom.

Takođe, na dan 31. 12. 2022. godine 726 fizičkih lica u Crnoj Gori posjedovalo je saglasnost za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju, 57 fizičkih lica saglasnost za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju, dok je 379 fizička lica posjedovalo saglasnost za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju.

2.4 ZAPOSLENI U DRUŠTVIMA ZA OSIGURANJE

U 2022. godini ukupno 835 lica bilo je (na razne načine po osnovu rada) angažovano u društvima za osiguranje, što predstavlja pad od 2,9% u odnosu na 2021. godinu.

Tabela 8. Ukupan broj zaposlenih u društvima za osiguranje, 2019. - 2022. godina¹⁰

Godina	2019	2020	2021	2022
Ukupan broj zaposlenih lica u društvima za osiguranje	877	889	860	835

¹⁰ Podaci su prikazani po novoj metodologiji evidentiranja zaposlenih lica kod društava za osiguranje (za period od 2019. godine). Obuhvaćena su lica koja su angažovana po osnovu radnog odnosa, uključujući zaposlena lica sa nepunim i skraćenim radnim vremenom, kao i dopunskim radom, bez efekta višestrukog evidentiranja lica zaposlenih kod većeg broja društava za osiguranje na tržištu osiguranja Crne Gore.

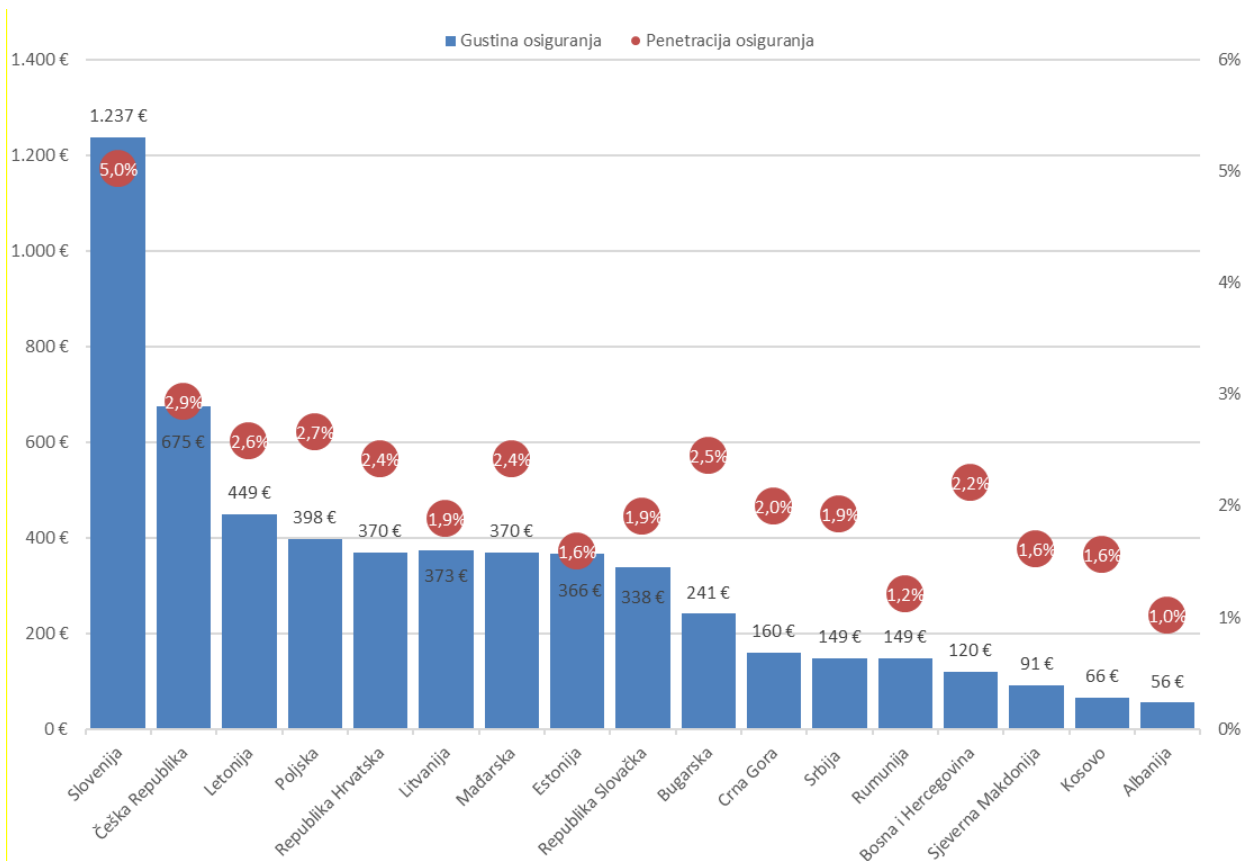
3. POKAZATELJI TRŽIŠTA OSIGURANJA

Društva za osiguranje su u 2022. godini ostvarila bruto fakturisanu premiju (u daljem tekstu: premija) u rekordnom iznosu od 108,3 mil. EUR, što predstavlja rast od 9,6%, odnosno za 9,5 mil. EUR u odnosu na premiju ostvarenu u 2021. godini. Posmatrano prema grupama osiguranja, ukupna premija životnih osiguranja iznosila je 21,4 mil. EUR i zabilježila je rast od 6,8%, dok je ukupna premija neživotnih osiguranja iznosila 86,9 mil. EUR i ostvarila je rast od 10,3% u odnosu na 2021. godinu.

3.1 PENETRACIJA OSIGURANJA

U 2022. godini učešće premije u BDP-u Crne Gore (penetracija osiguranja) je iznosila 1,87%¹¹, te je i pored rasta ukupne premije na tržištu, ostvarila pad u odnosu na 2021. godinu uslijed značajnijeg rasta BDP-a Crne Gore u 2022. godini. Penetracija neživotnih osiguranja je iznosila je 1,50%, dok je penetracija životnih osiguranja iznosila 0,37%.

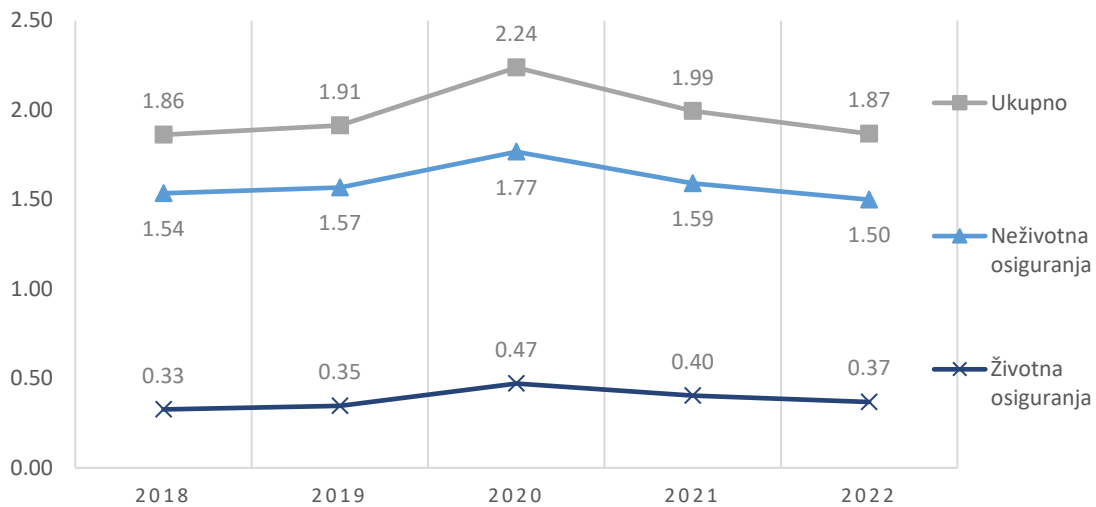
Grifik 1. Komparacija pokazatelja razvijenosti u sektoru osiguranja¹²

¹¹ Pokazatelj na osnovu preliminarnih podataka za Bruto domaći proizvod.

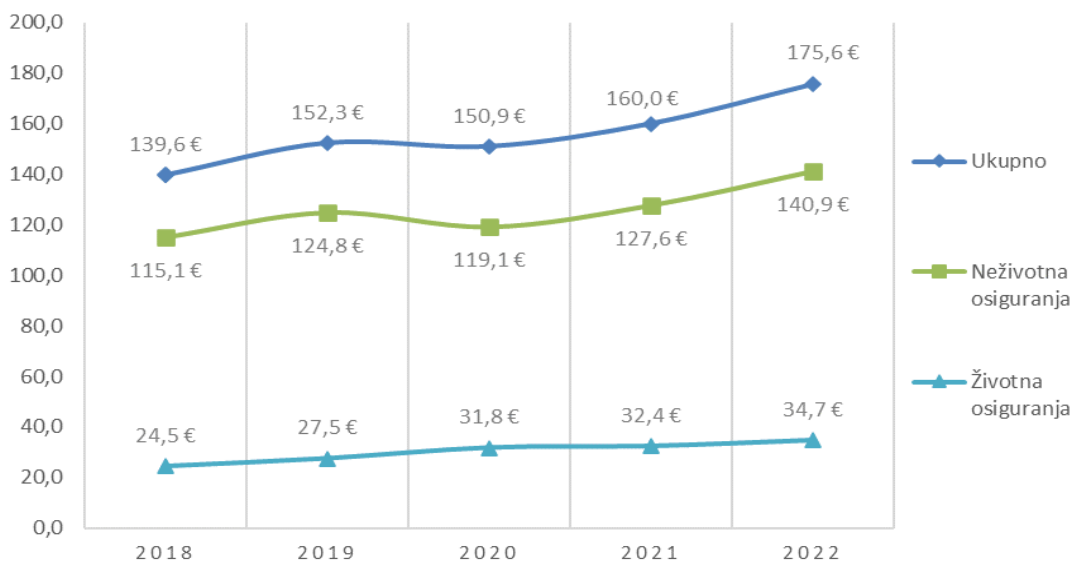
¹² Izvor: XPRIMM Insurance Report Year XV - Issue 1/2022(26) – MAY; podaci za 2021. godinu

Grafik 2. Penetracija Osiguranja u Crnoj Gori, 2018. – 2022. godina (%)

3.2 GUSTINA OSIGURANJA

Premija po glavi stanovnika (gustina osiguranja) u Crnoj Gori u 2022. godini iznosila je 175,6 EUR, što predstavlja rast od 9,8% u odnosu na 2021. godinu. U 2021. godini pokazatelj gustine životnih osiguranja iznosio je 34,7 EUR, dok je pokazatelj gustine neživotnih osiguranja iznosio 140,9 EUR.

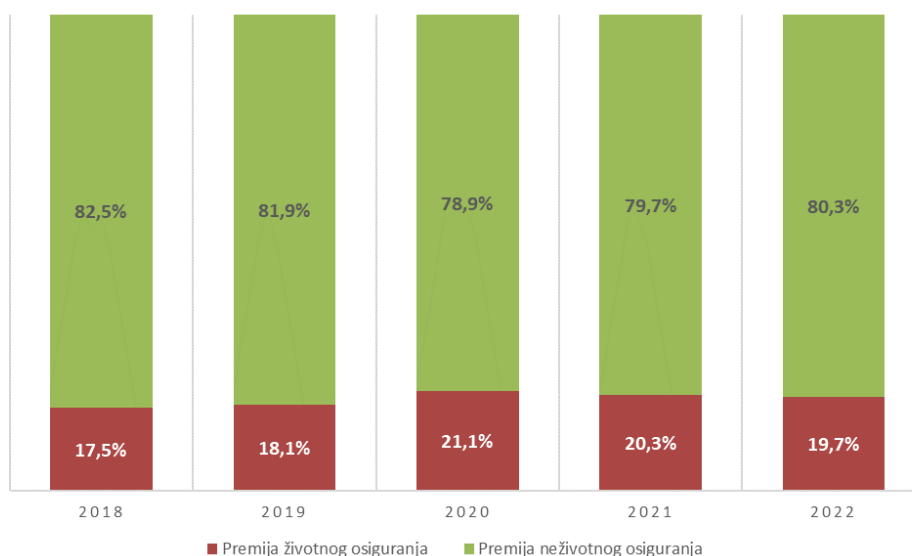
Grafik 3. Premija po glavi stanovnika¹³, 2018. - 2022. godina (EUR)

¹³ Izvor podataka o broju stanovnika: Procjena stanovništva Zavoda za statistiku Crne Gore - Monstat u skladu sa Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list CG", br. 18/12, 047/19).

3.3 STRUKTURA PREMIJE PREMA GRUPAMA OSIGURANJA: ŽIVOTNA I NEŽIVOTNA OSIGURANJA

Na tržištu osiguranja u Crnoj Gori i u 2022. godini dominantno učešće od 80,3% u ukupnoj tržišnoj premiji ostvaruju neživotna osiguranja. Učešće premije životnih osiguranja bilježi pad u 2022. godini i ostvaruje učešće od 19,7 u ukupnoj tržišnoj premiji (pad za 0,5 procentna poena u odnosu na 2021. godinu).

Grafik 4. Struktura premije: život - neživot, 2018. - 2022. godina

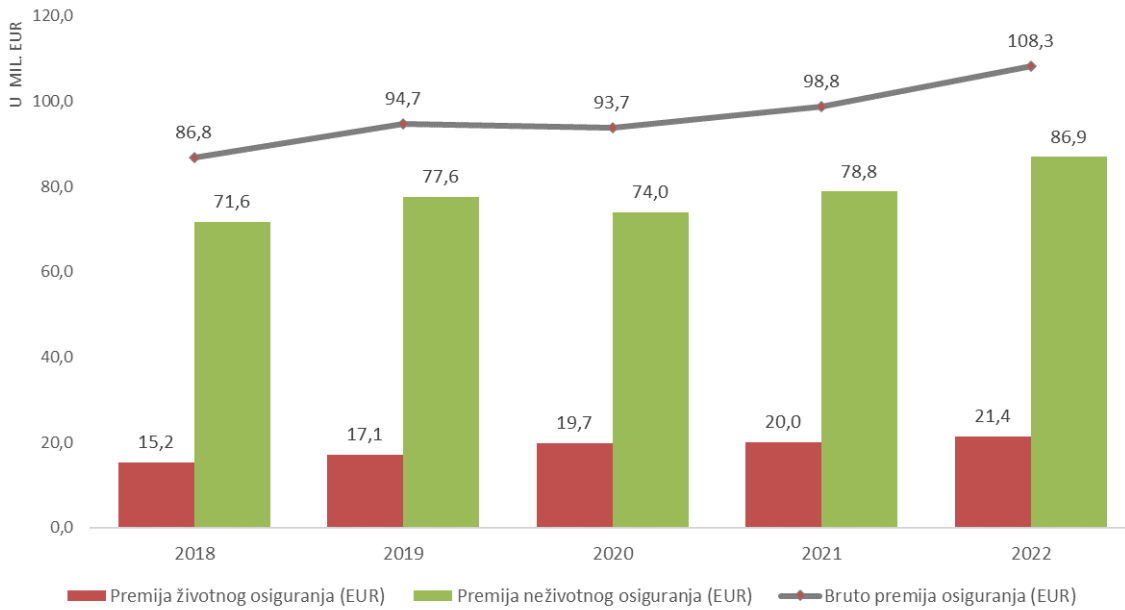
Posmatrano prema grupama osiguranja, obje grupe osiguranja su ostvarile rast i to grupa neživotnih osiguranja za 10,3% a premija životnih osiguranja za 6,8%.

Tabela 9. Struktura premije osiguranja u 2021. i 2022. godini

Grupa osiguranja	2021		2022		Index 2022/2021
	Premija (EUR)	Učešće (%)	Premija (EUR)	Učešće (%)	
Životno osiguranje	20.013.025	20,3	21.374.009	19,7	106,8
Neživotno osiguranje	78.798.824	79,7	86.909.262	80,3	110,3
UKUPNO	98.811.850	100	108.283.271	100	109,6

Kao i na drugim tržištima u razvoju, dominantno učešće u ukupnoj premiji ostvaruju neživotna osiguranja, uz najveću zastupljenost obaveznih osiguranja. U 2022. godini nastavljen je pozitivan trend rasta premije dobrovoljnih osiguranja, čemu je doprinio rast raspoloživog dohodka u određenim segmentima u ekonomiji.

Grafik 5. Kretanje bruto fakturisane premije za period od 2018. – 2022. godina

3.4 PREMIJA OSIGURANJA PO VRSTAMA OSIGURANJA

I pored kontinuiranog trenda pada tržišnog učešća, u 2022. godini najzastupljenija vrsta osiguranja na tržištu je, i dalje, osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila gdje je fakturisano 39,6 mil. EUR premije i ostvareno učešće od 36,6% u ukupnoj tržišnoj premiji. Pored ove vrste, značajnija učešća su ostvarila osiguranje života (18,1%), osiguranje od posljedica nezgode (10,6%), ostala osiguranja imovine (9,1%) i kasko osiguranje motornih vozila (6,3%). Ovih pet vrsta osiguranja učestvovala su sa 80,7% u ukupnoj tržišnoj premiji u 2022. godini što predstavlja pad za 2,8 procentna poena u odnosu na 2021. godinu (2021: 83,6%). Prethodno navedeni pokazatelji ukazuju na visok nivo koncentracije tržišta na mali broj vrsta osiguranja.

Grafik 6. Struktura ukupne premije u 2022. i 2021. godini

Rast ukupne premije od 9,6% u odnosu na 2021. godinu, rezultat je rasta premije neživotnih osiguranja u apsolutnom iznosu od 8.110.438 EUR, kao i rasta premija životnih osiguranja u iznosu od 1.360.983 EUR.

Tabela 10. Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja u 2021. i 2022. godini

R.B.	Vrsta osiguranja	2021		2022		Index 2022/2021
		Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
1	Osiguranje od posljedica nezgode	11.021.650	11,2%	11.468.169	10,6%	104,1
2	Zdravstveno osiguranje	3.144.354	3,2%	4.490.560	4,1%	142,8
3	Osiguranje motornih vozila	5.865.508	5,9%	6.871.597	6,3%	117,2
4	Osiguranje šinskih vozila	156.235	0,2%	164.379	0,2%	105,2
5	Osiguranje vazduhoplova	378.471	0,4%	733.464	0,7%	193,8
6	Osiguranje plovnih objekata	241.685	0,2%	336.800	0,3%	139,4
7	Osiguranje robe u prevozu	464.768	0,5%	591.240	0,5%	127,2
8	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	3.809.755	3,9%	3.770.328	3,5%	99,0
9	Ostala osiguranja imovine	9.443.430	9,6%	9.894.615	9,1%	104,8
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	38.005.968	38,5%	39.599.601	36,6%	104,2
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	689.541	0,7%	821.285	0,8%	119,1
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	313.747	0,3%	359.035	0,3%	114,4
13	Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	2.407.506	2,4%	3.064.942	2,8%	127,3
14	Osiguranje kredita	1.517.148	1,5%	2.954.340	2,7%	194,7
15	Osiguranje jemstva	48.669	0,0%	59.156	0,1%	121,5
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	308.405	0,3%	351.754	0,3%	114,1
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	5.514	0,0%	5.289	0,0%	95,9
18	Putno osiguranje	907.758	0,9%	1.280.649	1,2%	141,1
19	Druge vrste neživotnih osiguranja	68.712	0,1%	92.059	0,1%	134,0
Ukupno neživotna osiguranja		73.950.523	78.798.824	79,7%	86.909.262	80,3%
20	Osiguranje života	18.265.401	18,5%	19.603.434	18,1%	107,3
21	Rentno osiguranje	43.694	0,0%	17.329	0,0%	39,7
22	Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života	1.702.330	1,7%	1.752.246	1,6%	102,9
23	Ostale vrste životnih osiguranja	1.600	0,0%	1.000	0,0%	62,5
Ukupno životna osiguranja		19.723.018	20.013.025	20,3%	21.374.008	19,7%
UKUPNO		93.673.541	98.811.850	100%	108.283.271	100%

Posmatrano prema vrstama grupe *neživotnih osiguranja*, rastu premije u odnosu na 2021. godinu doprinio je, u najznačajnijoj mjeri, rast premije osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila i to za 1.593.632 EUR u apsolutnom iznosu, odnosno za 4,2%. Takođe, do značajnijeg rasta premije došlo je i kod sljedećih vrsta neživotnih osiguranja: osiguranje kredita za 1.437.193 EUR (94,7%), zdravstvenog osiguranja za 1.346.207 EUR (42,8%), osiguranje motornih vozila za 1.006.089 EUR (17,2%) i osiguranje od opšte odgovornosti za štetu za 657.436 (27,3%). Istovremeno, do pada je došlo kod dvije vrste osiguranja u ukupnom iznosu od 39.653 EUR u odnosu na 2021. godinu.

Rastu premije grupe *životnih osiguranja* u 2022. godini doprinio je rast premije osiguranja života i to za 1.338.032 EUR u apsolutnom iznosu, odnosno za 7,3%. Takođe, do rasta premije došlo je i kod dopunskog osiguranja lica uz osiguranje života za 49.916 EUR (2,9%).

3.5 POKAZATELJI ŠTETA

Ažurnost u rješavanju šteta

Posmatrano na agregatnom nivou, ukupan broj šteta za rješavanje u 2022. godini je iznosio 66.099 i povećan je za 10,4% u odnosu na 2021. godinu kada je iznosio 59.891. U 2022. godini je ostvaren visok nivo ažurnosti u rješavanju šteta, jer je od ukupnog broja šteta za rješavanje - 94,1% riješeno, što je na višem nivou u odnosu na 2021. godinu (92,6%).

Posmatrano prema grupama osiguranja, stepen ažurnosti u rješavanju šteta životnih osiguranja u 2022. godini je bio na nivou od 91,6% (2021:90,5%). Stepem ažurnosti u rješavanju šteta neživotnih osiguranja je iznosio 94,2% (2021: 92,8%).

Tabela 11. Ažurnost u rješavanju šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta na dan 31. 12. 2022. godine

Redni broj	Vrsta osiguranja	Broj riješenih šteta	Ukupan broj šteta	% ažurnosti
1	Osiguranje od posljedica nezgode	10.375	10.818	95,9%
2	Zdravstveno osiguranje	22.981	23.534	97,7%
3	Osiguranje motornih vozila	4.295	4.452	96,5%
4	Osiguranje šinskih vozila	0	0	-
5	Osiguranje vazduhoplova	2	3	66,7%
6	Osiguranje plovnih objekata	3	5	60,0%
7	Osiguranje robe u prevozu	176	185	95,1%
8	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	383	438	87,4%
9	Ostala osiguranja imovine	1.740	1.945	89,5%
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	13.631	15.281	89,2%
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	93	93	100,0%
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	26	30	86,7%
13	Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	158	308	51,3%
14	Osiguranje kredita	50	60	83,3%
15	Osiguranje jemstva	26	27	96,3%
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	391	394	99,2%
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	1	2	50,0%
18	Putno osiguranje	4.569	4.948	92,3%
19	Druge vrste neživotnih osiguranja	5	5	100,0%
Ukupno neživotna osiguranja		58.905	62.528	94,2%
20	Osiguranje života	2.520	2.674	94,2%
21	Rentno osiguranje	34	41	82,9%
22	Dopunsko osiguranje	715	854	83,7%
23	Druge vrste životnih osiguranja	2	2	100,0%
Ukupno životna osiguranja		3.271	3.571	91,6%
UKUPNO		62.176	66.099	94,1%

Iznos riješenih šteta

Bruto riješene štete na kraju 2022. godine iznosile su 45,6 mil. EUR, što je za 5,2% više u odnosu na 2021. godinu (2021: 43,3 mil. EUR). Bruto riješene štete neživotnih osiguranja iznosile su 35,3 mil. EUR, što je za 6,6% više u odnosu na 2021. godinu (2021: 33,1 mil. EUR), dok su bruto

riješene štete životnih osiguranja iznosile 10,3 mil. EUR što je za 0,8% više nego u 2021. godini (2021: 10,2 mil. EUR).

Grafik 7. Riješene štete i bruto fakturisana premija

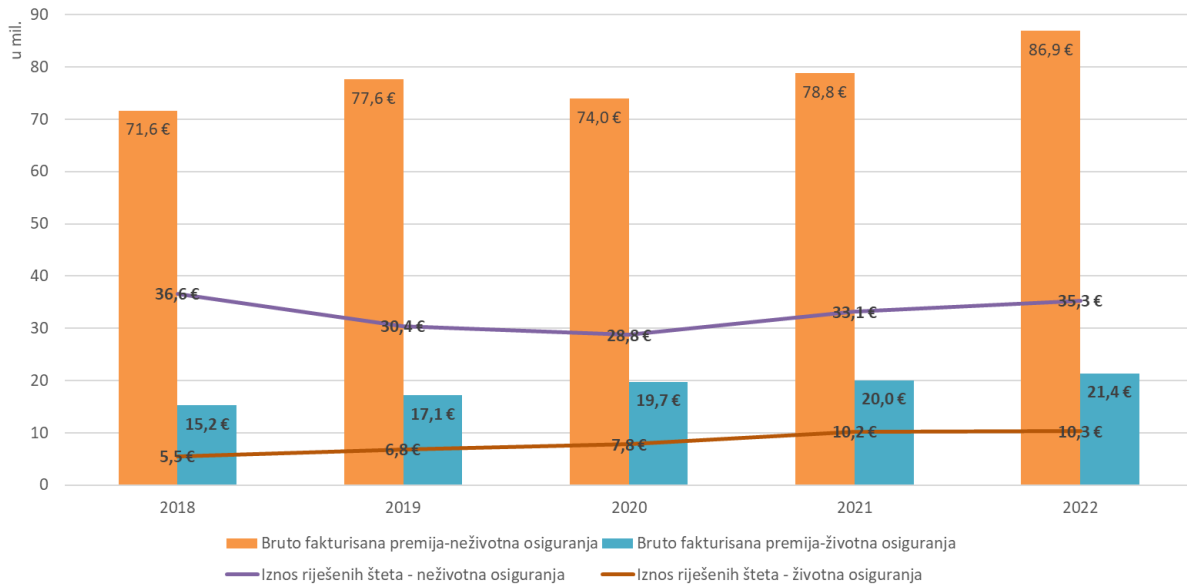

Tabela 12. Iznos riješenih šteta po vrstama osiguranja na nivou tržišta za 2021. i 2022. godinu

Redni broj	Vrsta osiguranja	2021.	2022.	Promjene %
1	Osiguranje od posljedica nezgode	7.785.831	6.667.091	-14,4%
2	Zdravstveno osiguranje	1.417.976	1.851.446	30,6%
3	Osiguranje motornih vozila	3.743.256	5.141.674	37,4%
4	Osiguranje šinskih vozila	-	-	-
5	Osiguranje vazduhoplova	288.239	466.230	61,8%
6	Osiguranje plovnih objekata	-	1.002	-
7	Osiguranje robe u prevozu	39.636	56.322	42,1%
8	Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	968.353	1.210.628	25,0%
9	Ostala osiguranja imovine	2.321.981	1.913.310	-17,6%
10	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	14.949.961	16.430.932	9,9%
11	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	2.372	8.808	271,3%
12	Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	13.188	18.471	40,1%
13	Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	1.009.845	875.774	-13,3%
14	Osiguranje kredita	216.577	79.008	-63,5%
15	Osiguranje jemstva	19.619	19.085	-2,7%
16	Osiguranje finansijskih gubitaka	32.153	53.284	65,7%
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	-	-	-
18	Putno osiguranje	311.661	507.737	62,9%
19	Druge vrste neživotnih osiguranja	428	100	-76,7%
Ukupno neživotna osiguranja		33.121.077	35.300.902	6,6%
20	Osiguranje života	9.616.099	9.617.922	0,0%
21	Rentno osiguranje	33.816	40.626	20,1%
22	Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života	541.881	590.356	8,9%
23	Druge vrste životnih osiguranja	-	27.892	-
Ukupno životna osiguranja		10.191.796	10.276.795	0,8%
UKUPNO		43.312.873	45.577.697	5,2%

Kombinovana kvota

Na tržištu osiguranja je u 2022. godini ostvarena neto kombinovana kvota na nivou cijelog tržišta od 0,831 (2021:0,834) što znači da su osiguravači u osnovnom, odnosno osiguravajućem dijelu poslovanja, poslovali veoma uspješno, odnosno profitabilno, tj. premijski prihodi su bili dovoljni za pokriće rashoda za štete i troškova sprovođenja osiguranja. Shodno tome, u segmentu neživotnih osiguranja ostvarena je neto kombinovana kvota od 0,87 (2021: 0,88), a u segmentu životnih osiguranja od 0,70 (2021: 0,71). Kod grupe neživotnih osiguranja, najveći uticaj na rezultate je imala neto kombinovana kvota obaveznog osiguranja od autoodgovornosti, koja je i pored inflatornih uticaja ostvarila visoku profitabilnost u 2022. godini i koja predstavlja glavni generator likvidnosti i profitabilnosti u segmentu neživotnih osiguranja.

Grifik 8. Obračun kombinovanih kvota, kvota šteta i kvota troškova, po grupama osiguranja

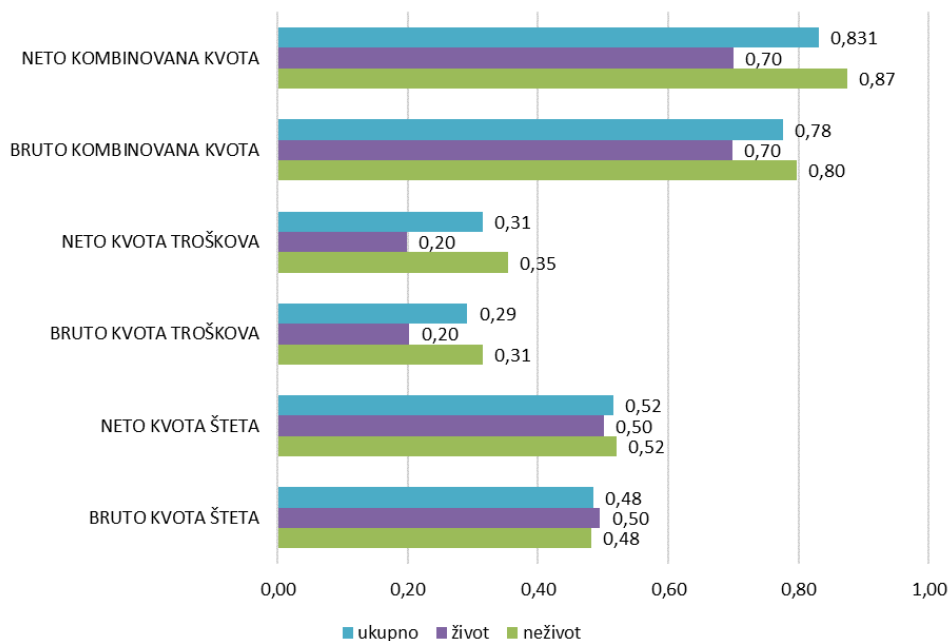

Tabela 13. Obračun kombinovanih kvota, kvota šteta i kvota troškova, po vrstama osiguranja

2022	BRUTO KVOTA ŠTETA	NETO KVOTA ŠTETA	BRUTO KVOTA TROŠKOVA	NETO KVOTA TROŠKOVA	BRUTO KOMBINOVANA KVOTA	NETO KOMBINOVANA KVOTA
vrsta osiguranja 01	0,65	0,65	0,34	0,33	0,98	0,98
podvrsta osiguranja 01.7	0,21	0,20	0,34	0,31	0,55	0,51
vrsta osiguranja 02	0,53	0,53	0,32	0,31	0,84	0,84
vrsta osiguranja 03	0,91	0,90	0,37	0,39	1,28	1,29
vrsta osiguranja 04	0,04	-0,74	0,62	3,28	0,66	2,54
vrsta osiguranja 05	-0,12	0,11	0,22	1,23	0,10	1,34
vrsta osiguranja 06	1,29	-0,57	0,31	1,93	1,60	1,35
vrsta osiguranja 07	-0,65	-0,37	0,35	0,49	-0,29	0,11
vrsta osiguranja 08	0,33	0,35	0,41	0,76	0,74	1,11
vrsta osiguranja 09	0,25	0,42	0,33	0,82	0,58	1,24
vrsta osiguranja 10	0,46	0,47	0,28	0,28	0,75	0,75

2022	BRUTO KVOTA ŠTETA	NETO KVOTA ŠTETA	BRUTO KVOTA TROŠKOVA	NETO KVOTA TROŠKOVA	BRUTO KOMBINOVANA KVOTA	NETO KOMBINOVANA KVOTA
podvrsta osiguranja 10.1	0,47	0,47	0,27	0,27	0,73	0,73
vrsta osiguranja 11	0,02	0,10	0,24	7,85	0,26	7,95
podvrsta osiguranja 11.1	0,02	0,10	0,24	7,85	0,26	7,95
vrsta osiguranja 12	0,13	0,21	0,53	0,71	0,66	0,92
podvrsta osiguranja 12.1	0,10	0,15	0,53	0,72	0,63	0,87
vrsta osiguranja 13	0,63	0,60	0,32	0,73	0,95	1,32
vrsta osiguranja 14	0,09	0,15	0,30	0,39	0,39	0,54
vrsta osiguranja 15	0,12	0,09	0,27	0,25	0,39	0,33
vrsta osiguranja 16	0,22	0,25	0,69	0,92	0,91	1,17
vrsta osiguranja 17	-0,02	-0,02	0,28	0,27	0,26	0,24
vrsta osiguranja 18	0,40	0,23	0,37	0,45	0,78	0,67
vrsta osiguranja 19	0,00	0,00	0,90	1,59	0,90	1,58
UKUPNO neživotna osiguranja	0,48	0,52	0,31	0,35	0,80	0,87
vrsta osiguranja 20	0,50	0,51	0,20	0,20	0,70	0,70
vrsta osiguranja 21	2,42	2,42	0,39	0,39	2,82	2,82
vrsta osiguranja 22	0,39	0,38	0,21	0,23	0,59	0,62
vrsta osiguranja 23	27,97	27,97	0,39	0,39	28,36	28,36
UKUPNO životna osiguranja	0,50	0,50	0,20	0,20	0,70	0,70

3.6 Koncentracija tržišta osiguranja

Herfindahl-Hirschman indeks (HHI)

Za utvrđivanje nivoa koncentracije tržišta osiguranja koristi se Herfindahl-Hirschman indeks (HHI)¹⁴, čija se vrijednost može kretati u intervalu od 0 do 10.000. Vrijednost indeksa koja je bliža nuli označava da tržište ima veliki broj društava približno istog tržišnog učešća tj. da se radi o tržištu sa visokim nivoom konkurencije. Vrijednost indeksa bliža 10.000 označava da je tržište koncentrisano, odnosno da na tržištu postoji monopol. Vrijednost Herfindahl-Hirschman indeksa, u 2022. godini bilježi trend pada u odnosu na 2021. godinu, i iznosi 1.820,1.

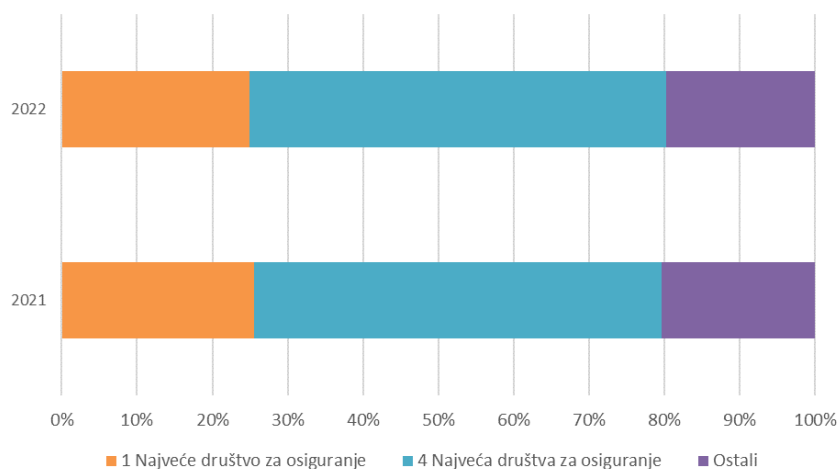
Tabela 14. Herfindahl-Hirschman indeks po društvima za osiguranje u 2021. i 2022. godini

Naziv društva	2021			2022		
	Bruto premija	Učešće	HHI	Bruto premija	Učešće	HHI
Generali osiguranje Montenegro	11.310.284	11,4%	131,0	12.201.568	11,3%	127,0
Grawe neživotno osiguranje	7.033.117	7,1%	50,7	7.186.147	6,6%	44,0
Lovćen osiguranje	33.949.652	34,4%	1.180,5	36.008.211	33,3%	1.105,8
Sava osiguranje	14.406.332	14,6%	212,6	17.392.666	16,1%	258,0
Uniqa neživotno osiguranje	12.099.439	12,2%	149,9	14.120.670	13,0%	170,1
Grawe osiguranje	7.076.753	7,2%	51,3	7.098.378	6,6%	43,0
Lovćen životno osiguranje	4.628.912	4,7%	21,9	4.882.123	4,5%	20,3
Uniqa životno osiguranje	1.843.809	1,9%	3,5	1.805.588	1,7%	2,8
Wiener Stadtische životno osiguranje	6.463.552	6,5%	42,8	7.587.919	7,0%	49,1
UKUPNO	98.811.850	100,0%	1.844,2	108.283.271	100,0%	1.820,1

¹⁴ HHI se dobija kada se tržišna učešća svakog osiguravajućeg društva pojedinačno kvadriraju i međusobno saberu.

Indikator koncentracija tržišta osiguranja

Grafik 9. Indikator koncentracija tržišta osiguranja u Crnoj Gori u 2021. i 2022. godini

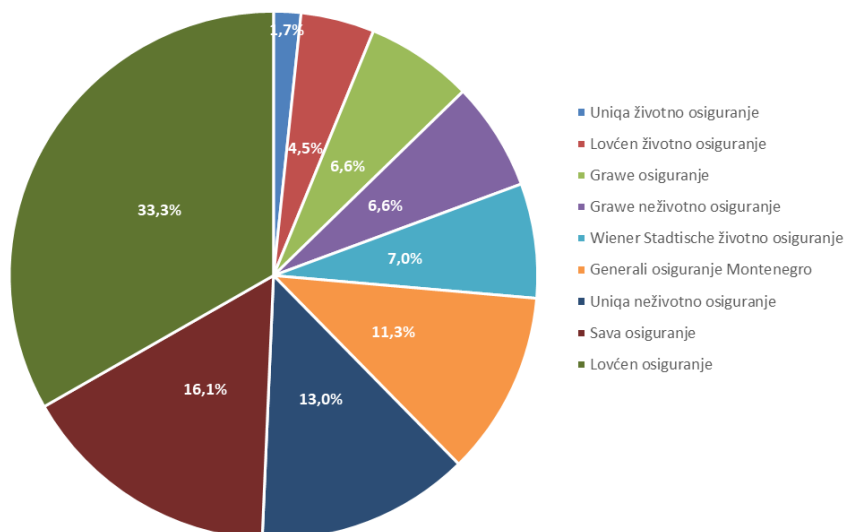

Indikator koncentracija tržišta osiguranja je mjera tržišnog učešća koje ostvaruju najveće kompanije na tržištu. Na grafiku je prikazana koncentracija koju ostvaruju jedno i četiri najveća osiguravača u Crnoj Gori u odnosu na ostale kompanije na tržištu, mjereno prema bruto faktuiranoj premiji.

3.7 TRŽIŠNO UČEŠĆE DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE

Prema rasporedu tržišnog učešća, najveće tržišno učešće mjereno premijom zadržalo je Lovćen osiguranje sa 33,3% učešća, odnosno sa 36 mil. EUR premije, zatim slijede: Sava osiguranje sa 16,1% učešća (17,4 mil. EUR), Uniqa neživotno osiguranje sa 13% (14,1 mil. EUR), Generali osiguranje Montenegro sa 11,3% (12,2 mil. EUR), Wiener Städtische životno osiguranje sa 7% (7,6 mil. EUR), Grawe neživotno osiguranje sa 6,6% (7,2 mil. EUR), Grawe osiguranje sa 6,6% (7,1 mil. EUR), Lovćen životna osiguranja sa 4,5% (4,9 mil. EUR) i Uniqa životno osiguranje sa 1,7% (1,8 mil. EUR).

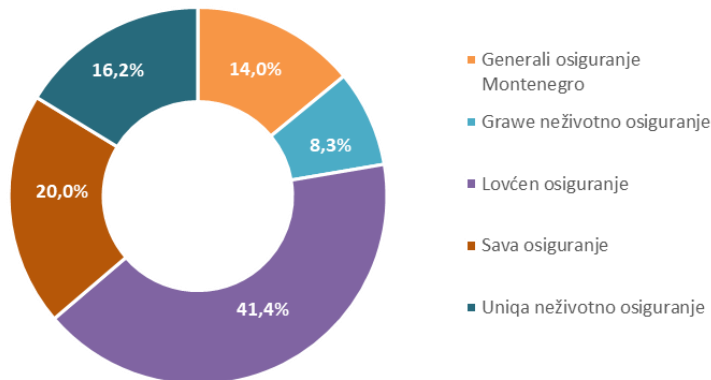
Grafik 10. Tržišno učešće društava za osiguranje posmatrano prema premiji u 2022. godini

Struktura tržišnog učešća društava za osiguranje u premiji neživotnog osiguranja

U premiji neživotnih osiguranja, najveće učešće od 41,4% i dalje ima Lovćen osiguranje. Nadalje, raspored društva prema tržišnom učešću u ovom segmentu su: Sava osiguranje sa učešćem od 20%, Uniqa neživotno osiguranje sa 16,2%, Generali osiguranje Montenegro sa 14% i Grawe neživotno osiguranje sa 8,3%.

Grafik 11. Učešće društava neživotnog osiguranja u premiji neživotnog osiguranja u 2022. godini

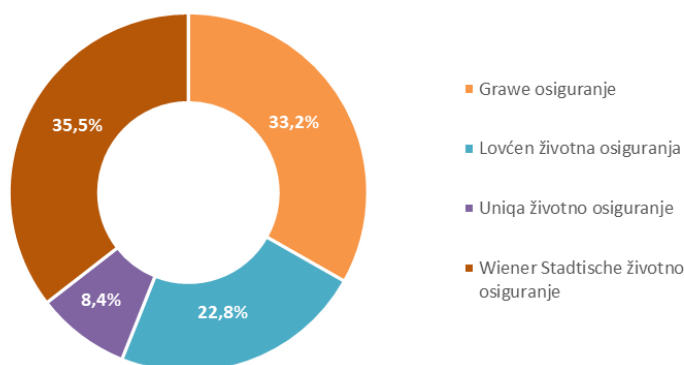

Od društava koja obavljaju poslove neživotnih osiguranja rast učešća u premiji neživotnih osiguranja ostvarilo je društvo Sava osiguranje za 1,7 procentnih poena i Uniqa neživotno osiguranje za 0,9 p.p, dok je do pada došlo kod Lovćen osiguranje za 1,7 p.p, Grawe neživotno osiguranje za 0,7 p.p. i Generali osiguranje Montenegro 0,3 p.p.

Struktura tržišnog učešća društava za osiguranje u premiji životnog osiguranja

Posmatrano prema strukturi tržišnog učešća društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja, u 2022. godini najveće učešće od 35,5% premije životnih osiguranja je ostvarilo Wiener Städtische životno osiguranje, zatim Grawe osiguranje sa 33,2%, Lovćen životna osiguranja sa učešćem od 22,8% i Uniqa životno osiguranje sa 8,4%.

Grafik 12. Učešće društava životnog osiguranja u premiji životnog osiguranja u 2022. godini

Od društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja, rast učešća u premiji životnih osiguranja ostvarilo je društvo Wiener Städtische životno osiguranje 3,2 p.p, dok je do pada došlo kod Grawe osiguranje za 2,2 p.p, Uniqa životno osiguranje za 0,8 p.p. i Lovćen životna osiguranja za 0,3 p.p.

3.8 OBAVEZNA OSIGURANJA U SAOBRAĆAJU¹⁵

Ukupna premija obaveznih osiguranja u saobraćaju¹⁶ u 2022. godini iznosila je 39,7 mil. EUR, što predstavlja rast od 2,7 mil. EUR odnosno za 7,4% (2021: 37,7 mil. EUR). Do rasta premije obaveznih osiguranja u saobraćaju došlo je usljed rasta premije svih vrsta obaveznog osiguranja u saobraćaju, i to: obaveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima za 1,8 mil. EUR (4,9%), obaveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima za 132 hilj. EUR (19,1%), obaveznog osiguranja putnika u javnom saobraćaju od posljedica nezgode za 105 hilj. EUR (45%) i kod obaveznog osiguranja vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima za 46 hilj. EUR (15,1%).

Učešće premije obaveznih osiguranja u saobraćaju u premiji neživotnih osiguranja u 2022. godini je iznosilo 45,7%, a u ukupnoj premiji 36,7%.

Tabela 15. **Struktura premije obaveznih osiguranja u saobraćaju u 2021. i 2022. godini**

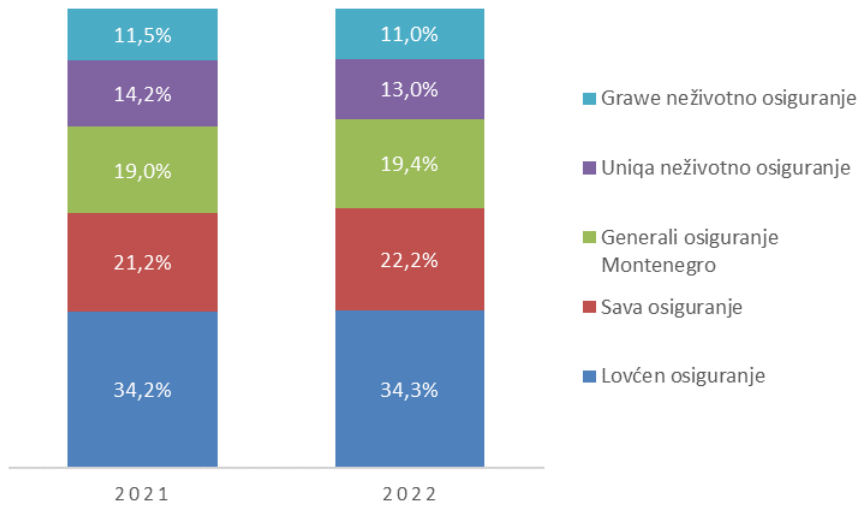
Obavezna osiguranja u saobraćaju	2021		2022		Index 2022/2021
	Premija (EUR)	Učešće	Premija (EUR)	Učešće	
Obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nezgode	233.892	0,6%	339.199	0,9%	145,0
Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima	36.448.304	96,7%	38.232.648	96,2%	104,9
Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima	689.541	1,8%	821.285	2,1%	119,1
Obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima	302.209	0,8%	347.854	0,9%	115,1
UKUPNO	37.673.946	100,0%	39.740.987	100,0%	105,5

U strukturi premije obaveznih osiguranja u saobraćaju u 2022. godini najveći udio ostvarilo je obavezno osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete pričinjene trećim licima koje čini 96,2% ukupne premije obaveznog osiguranja u saobraćaju (2021: 96,7%).

¹⁵ Obavezna osiguranja u saobraćaju definisana su Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju ("Službeni list Crne Gore", br. 146/21).

¹⁶ Prikazana su obavezna osiguranja bez graničnog osiguranja.

Grafik 13. Učešće društava za neživotno osiguranje u ukupnoj premiji obaveznih osiguranja u saobraćaju za 2021. i 2022. godinu

3.9 ŽIVOTNA OSIGURANJA

Posmatrano prema vrstama osiguranja najzastupljenija vrsta je osiguranje života sa ukupnom premijom od 19,6 mil. EUR (91,7% ukupne premije životnog osiguranja). Pored ove vrste, značajno učešće od 8,2% u premiji životnih osiguranja ima dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života gdje je fakturisano 1,8 mil. EUR, koje zajedno sa osiguranjem života čini 99,9% ukupne premije životnih osiguranja.

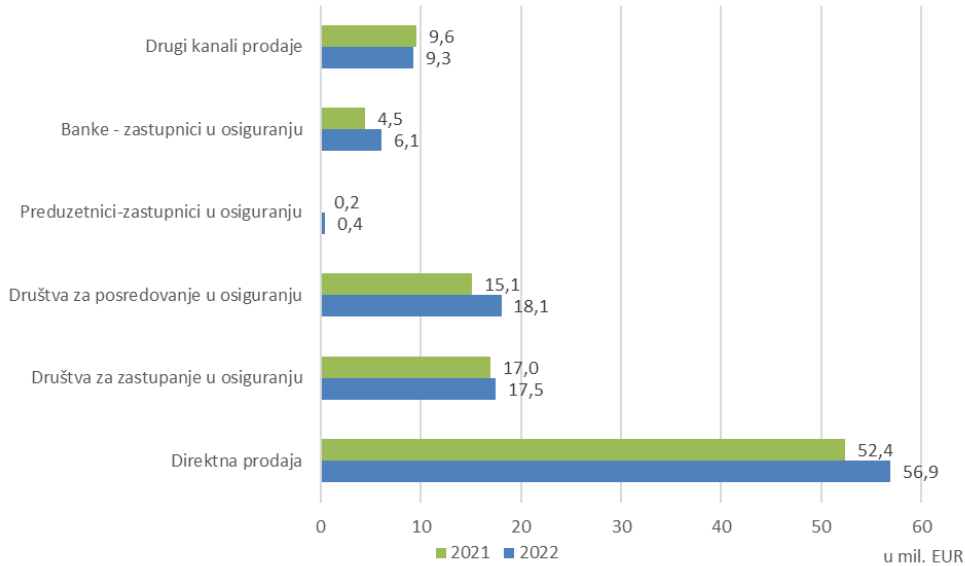
U skladu sa globalnim trendovima, u štednoj i investicionoj komponenti proizvoda životnih osiguranja sve značajniju ulogu imaju novi proizvodi, koji naglašavaju benefite koje nude osiguravači kao insitucionalni investitori. Takođe, značajniju ulogu dobijaju proizvodi koji obezbjeđuju medicinske usluge korisnicima osiguranja. Nakon dugog perioda niskih i negativnih kamatnih stopa, koji je započeo 2014. godine, jedan od najznačajnijih novih trendova u 2022. godini je ubrzani rast kamatnih stopa, koji se direktno reflektuje na usporavanje ekonomskog rasta. Promjena makroekonomskog okruženja, u pogledu naglašenog rasta kamatnih stopa zahtijeva prilagođavanje sektora osiguranja novom okruženju, u pogledu politike ulaganja i uticaja na vrednovanje imovine sa fiksnim prinostom i vrednovanja dugoročnih obaveza.

3.10 KANALI DISTRIBUCIJE U OSIGURANJU

Crnogorski osiguravači su se u 2022. godine orijentisali na dalje povećanje efikasnosti poslovanja uz implementaciju novih tehnologija, što se reflektovalo i na unaprijeđenje usluga u okviru kanala distribucije osiguranja. Aktivnosti u ovom domenu su naročito bili usmjerene na razvoj i implementaciju softverskih rješenja i uspostavljanje novih servisa za korisnike koji funkcionišu samostalno ili kao dodatni servis uz tradicionalne kanale distribucije (sistem upravljanja odnosa sa klijentom -tzv. *customer engagement* platforme, *underwriting*, prijava osiguranog slučaja putem web-a, *interaktivne web stranice* i dr.). U 2022. godini, premija zaključena direktnom prodajom društava za osiguranje iznosila je 56,9 mil. EUR (52,5% ukupne premije), društava za posredovanje u osiguranju 18,1 mil. EUR (16,7% premije), zatim putem društava za zastupanje u osiguranju 17,5 mil. EUR (16,2% ukupne premije), putem drugih kanala prodaje 9,3 mil. EUR (8,6%), putem banaka -

zastupnika u osiguranju 6,1 mil. EUR (5,6% premije), dok je putem preduzetnika – zastupnika u osiguranju zaključena premija u iznosu od 427 hilj. EUR (0,4% premije).

Grafik 14. Premija po kanalima distribucije u osiguranju za 2021. i 2022. godinu

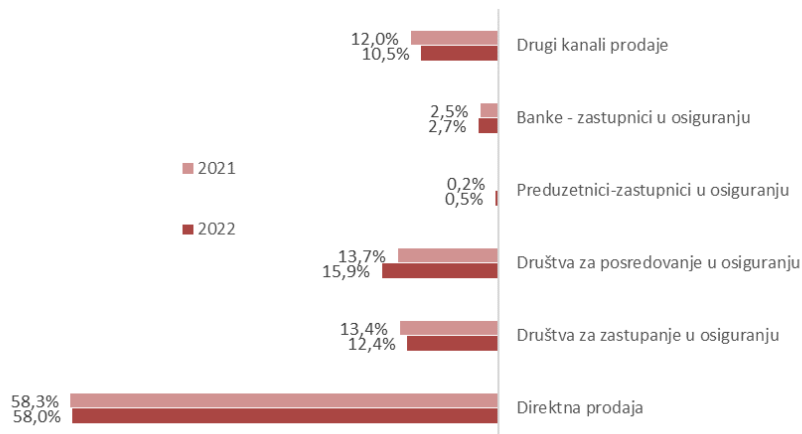
Posmatrano prema kanalima distribucije, eksterni kanali prodaje ostvaruju značajan rast učešća u ukupnoj premiji na tržištu osiguranja u 2022. godini.

Tabela 16. Učešće bruto fakturisane premije u ukupnoj premiji po kanalima distribucije

Kanali distribucije	Direktna prodaja	Društva za zastupanje u osiguranju	Društva za posredovanje u osiguranju	Preduzetnici-zastupnici u osiguranju	Banke - zastupnici u osiguranju	Drugi kanali prodaje
2022. godina	52,5%	16,2%	16,7%	0,4%	5,6%	8,6%
2021. godina	53,0%	17,2%	15,3%	0,2%	4,5%	9,7%
Promjene (PP) (2022/2021)	-0,5	-1,0	1,4	0,2	1,1	-1,1

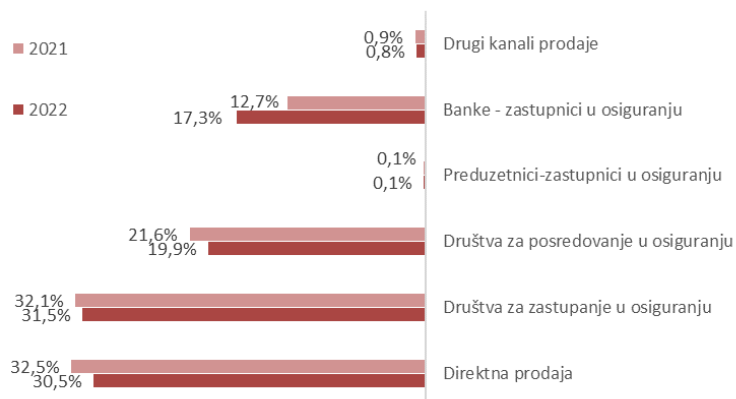
U 2022. godini najveće učešće u kanalima prodaje neživotnog osiguranja imao je direktan kanal prodaje društava za osiguranje (58%), zatim slijede društva za posredovanje u osiguranju (15,9%), društva za zastupanje u osiguranju (12,4%), drugi kanali prodaje (10,5%), banke – zastupnici u osiguranju (2,7%) i preduzetnici – zastupnici u osiguranju (0,7%).

Grafik 15. Učešće kanala distribucije u premiji neživotnog osiguranja (2021. i 2022. godina)

U 2022. godini najveće učešće u kanalima prodaje životnog osiguranja imala je prodaja preko društava za zastupanje u osiguranju (31,5%), zatim kanal direktne prodaje društava za osiguranje (30,5%), prodaja putem društava za posredovanje u osiguranju (19,9%), banke – zastupnici u osiguranju (17,3%), drugi kanali prodaje (0,8%) i preduzetnici – zastupnici u osiguranju (0,1%). Visoko učešće indirektnih kanala distribucije i prateći troškovi eksterne prodajne mreže, su uticali negativno na poslovni rezultat društava u segmentu životnih osiguranja.

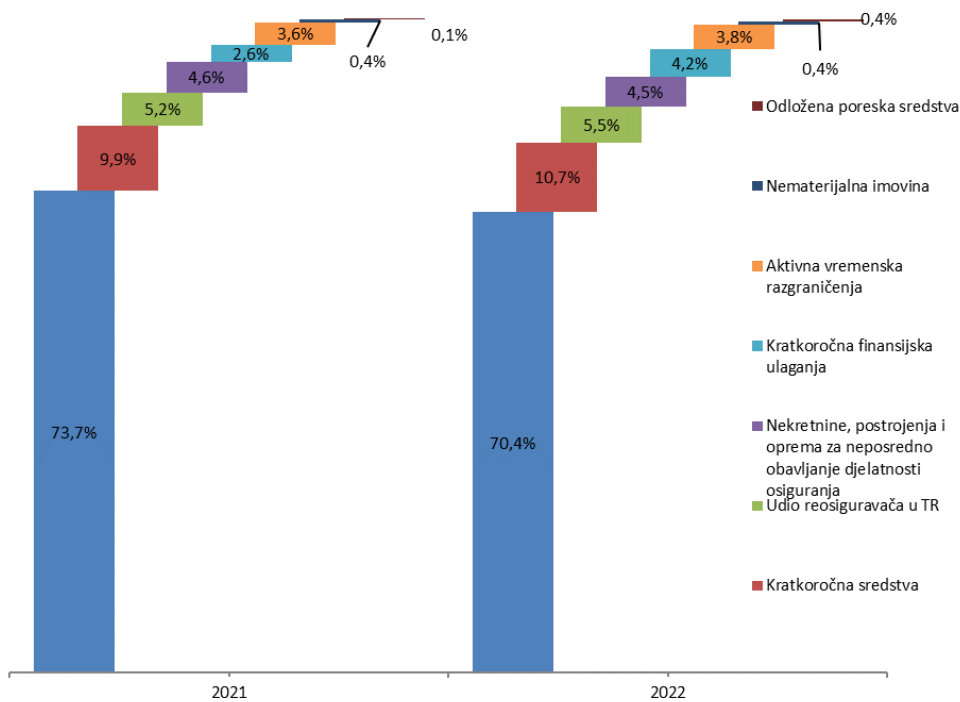
Grafik 16. Učešće kanala distribucije u premiji životnog osiguranja (2021. i 2022. godina)

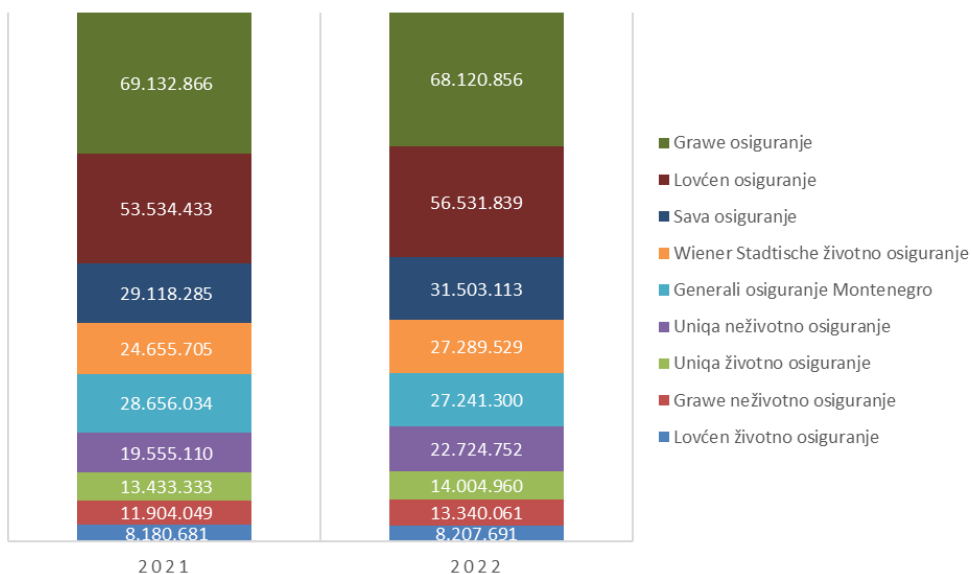
4. STRUKTURA AKTIVE

Vrijednost aktive društava za osiguranje na agregatnom nivou, na dan 31. 12. 2022. godine, iznosila je 269 mil. EUR, što predstavlja rast od 4,2% u odnosu na vrijednost aktive na dan 31. 12. 2021. godine. U strukturi aktive najznačajniju kategoriju predstavljaju „dugoročna finansijska ulaganja“ sa učešćem od 70,4%, zatim slijede „kratkoročna sredstva“ sa učešćem od 10,7% i „udio reosiguravača u tehničkim rezervama“ sa učešćem od 5,5%.

Grafik 17. Struktura agregatne aktive na dan 31. 12. 2021. i na dan 31. 12. 2022. godine

Grafik 18. Učešće društava za osiguranje u agregatnoj aktivi na dan 31. 12. 2021. i na dan 31. 12. 2022. godine

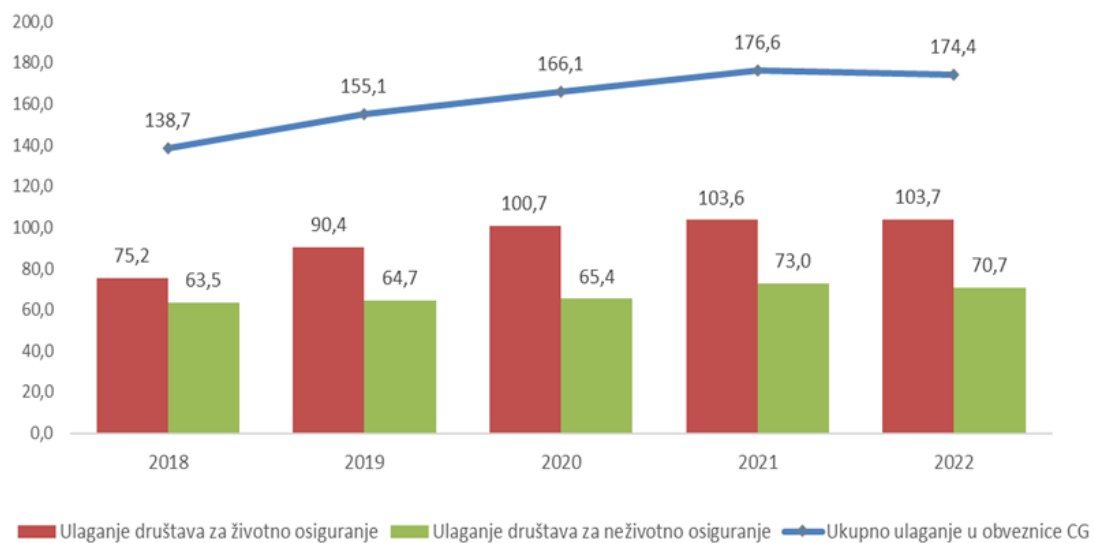
Bilansne kategorije u okviru aktive društava za osiguranje

Posmatrano prema vrijednostima osnovnih kategorija aktive na dan 31. 12. 2022. godine pad je zabilježen samo u kategoriji „dugoročna finansijska ulaganja“ za 833 hilj. EUR. Kategorije koje su na kraju 2022. godine u najznačajnijoj mjeri doprinijele rastu vrijednosti aktive na nivou crnogorskog tržišta osiguranja su kategorija „kratkoročna finansijska ulaganja“ koja je iznosila 28,7 mil. EUR i ostvarila rast od 71,6%, odnosno u ukupnom iznosu od 4,7 mil. EUR, najviše iz razloga rasta ulaganja u depozite kod banaka; zatim kategorija „kratkoročna sredstva“ za 12,2% (3,1 mil. EUR), kao i kategorija „udio reosiguravača u tehničkim rezervama“ za 11,3% odnosno 1,5 mil. EUR u poređenju sa 2021. godinom.

Ulaganja u obveznice

Okruženje niskog povrata na investicije i nedovoljna aktivnost na crnogorskom tržištu kapitala, kao i značajni transakcioni troškovi na inostranim tržištima kapitala uticali na investionu politiku crnogorskih osiguravača u 2022. godini. Sektor osiguranja je nastavio investicionu politiku dominantnog ulaganja sredstava u državne obveznice, kao kategoriju investicione imovine, koju prema procjenama osiguravača, karakteriše prihvatljivi nivo rizika, zadovoljavajući prinosi i likvidnost. Ukupna ulaganja društava za osiguranje u obveznice su na dan 31. 12. 2022. godine iznosila 178,1 mil. EUR (2021: 177,7 mil. EUR), što predstavlja 66,2% ukupne aktive sektora osiguranja. Najveći dio ulaganja (174,4 mil. EUR) se odnosio na ulaganja u obveznice čiji je emitent država Crna Gora (2021: 176,6 mil. EUR), što upućuje na visok nivo koncentracije ukupnih ulaganja osiguravača i izloženost prema kreditnom riziku jednog emitenta. Od ukupnog iznosa obveznica države Crne Gore društva su 173,4 mil. EUR plasirala u dugoročne državne obveznice a 990 hilj. EUR (0,6% državnih obveznica) u kratkoročne državne obveznice (državni zapisi). Na dan 31. 12. 2022. evidentirana su ulaganja sredstava osiguravača u državne obveznice druge države (1,9 mil. EUR), u obveznice komercijalne banke (1,1 mi. EUR) i korporativne obveznice (659 hilj. EUR). Posmatrano prema grupama osiguranja, društava za životno osiguranje uložila su, na dan 31. 12. 2022. godine, ukupno 103,7 mil. EUR u državne obveznice Crne Gore (98,3% ukupnih ulaganja u obveznice društava za životno osiguranje), dok je 1,8 mil. EUR uloženo u korporativne obveznice u drugoj zemlji (1,7% ukupnih ulaganja u obveznice društava za životno osiguranje). U segmentu neživotnih osiguranja, društva za osiguranje su, na dan 31. 12. 2022. godine, uložila ukupno 70,7 mil. EUR u državne obveznice Crne Gore, dok je 1,9 mil. EUR uloženo u državne obveznice druge države.

Grafik 19. Kretanje ulaganja društava za osiguranje u državne obveznice Crne Gore za period 2018.-2022.

5. STRUKTURA PASIVE

Vrijednost ukupne pasive na nivou svih društava za osiguranje u Crnoj Gori na dan 31. 12. 2022. godine iznosila je 269 mil. EUR, što predstavlja rast od 4,2% u odnosu na vrijednost ukupne pasive na dan 31. 12. 2021. godine.

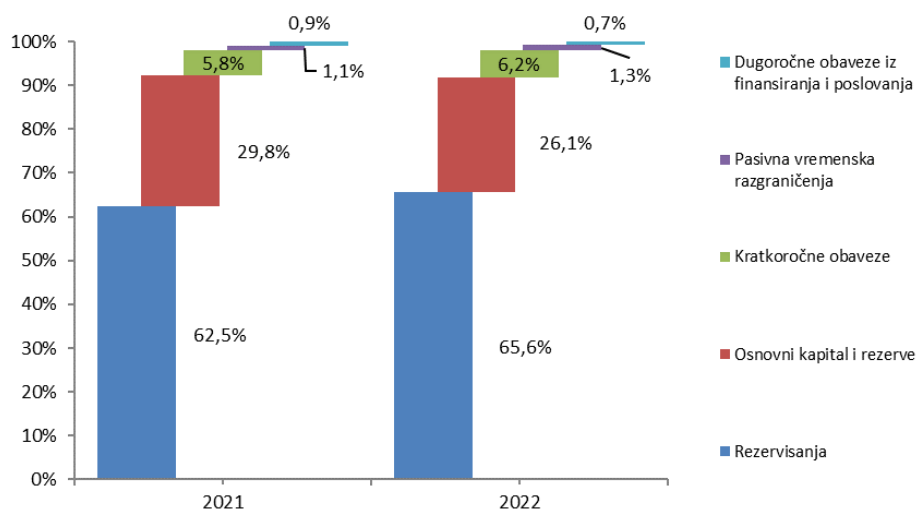
Tabela 17. **Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31. 12. 2021. i na dan 31. 12. 2022. godine**

	2021.		2022.		Index 2022/2021
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
Osnovni kapital i rezerve	76.835.520	29,8%	70.264.029	26,1%	91,4
Rezervisanja	161.271.818	62,5%	176.534.616	65,6%	109,5
Kratkoročne obaveze	14.851.124	5,8%	16.720.833	6,2%	112,6
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja	2.375.527	0,9%	2.011.947	0,7%	84,7
Pasivna vremenska razgraničenja	2.836.507	1,1%	3.432.676	1,3%	121,0
UKUPNO	258.170.496	100%	268.964.101	100%	104,2

Najveći rast u apsolutnom iznosu, u okviru ukupne pasive društava za osiguranje u 2022. godini ostvarila je kategorija „rezervisanja”, koja obuhvata bruto tehničke rezerve društava za osiguranje i ostala rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade, otpremnine, štetne ugovore i sl, i to u iznosu od 15,3 mil. EUR, odnosno za 9,5% u odnosu na 31. 12. 2021. godine. Rast su ostvarile kategorije „kratkoročne obaveze” za 1,9 mil. EUR odnosno za 12,6% i „pasivna vremenska razgraničenja” za 597 hilj. EUR odnosno za 21% u odnosu na 2021. godinu.

Na 31. 12. 2022. godine kategorija „osnovni kapital i rezerve” ostvarile su pad od 6,6 mil. EUR, odnosno za 8,6% i kategorija „dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja” u iznosu od 364 hilj. EUR (15,3%) i u odnosu na 31. 12. 2021. godine.

Grafik 20. **Struktura pasive društava za osiguranje na dan 31. 12. 2021. i na dan 31. 12. 2022. godine**

5.1 TEHNIČKE REZERVE

Društva za osiguranje su, u skladu sa Zakonom o osiguranju, dužna da na kraju svakog obračunskog perioda formiraju tehničke rezerve, koje predstavljaju rezervisani dio sredstava namijenjen za pokriće obaveza iz obavljanja poslova osiguranja.

Tehničke rezerve na dan 31. 12. 2022. godine na nivou svih društava za osiguranje iznosile su 175,2 mil. EUR, što predstavlja rast od 9,5% u odnosu na dan 31. 12. 2021. godine.

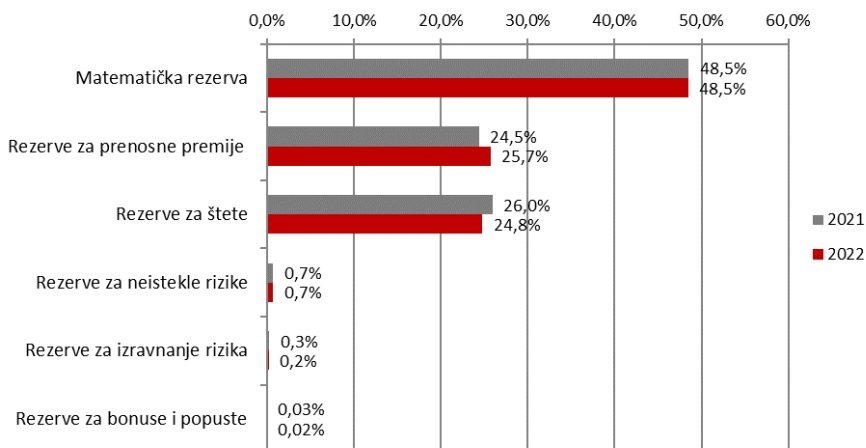
Tabela 18. Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2021. i 31. 12. 2022. godine

Tehničke rezerve	2021		2022		Index 2022/2021
	Iznos (EUR)	Učešće	Iznos (EUR)	Učešće	
Rezerve za prenosne premije	39.124.751	24,5%	45.076.003	25,7%	115,2
Rezerve za štete	41.589.591	26,0%	43.451.638	24,8%	104,5
Rezerve za bonuse i popuste	44.109	0,0%	36.711	0,0%	83,2
Rezerve za izravnanje rizika	459.379	0,3%	384.889	0,2%	83,8
Matematička rezerva	77.638.436	48,5%	84.927.927	48,5%	109,4
Rezerve za neistekle rizike	1.134.602	0,7%	1.313.599	0,7%	115,8
UKUPNO	159.990.868	100%	175.190.767	100%	109,5

Najveći udio od 48,5% u ukupnim tehničkim rezervama društava za osiguranje na kraju 2022. godine ostvarila je matematička rezerva i to u iznosu od 84,9 mil. EUR, zatim rezerve za prenosne premije koje su iznosile 45,1 mil. EUR (25,7% ukupnih tehničkih rezervi), dok su rezerve za štete iznosile 43,5 mil. EUR (24,8% ukupnih tehničkih rezervi).

Najveći nominalni rast u odnosu na 2021. godinu ostvarila je matematička rezerva za 7,3 mil. EUR (9,4%), rezerve za prenosne premije za 6 mil. EUR, odnosno za 15,2%, rezerve za štete za 1,9 mil. EUR odnosno za 4,5%, kao i rezerve za neistekle rizike za 179 hilj. EUR odnosno za 15,8%. Istovremeno, u okviru tehničkih rezervi pad su ostvarile rezerve za izravnanje rizika i rezerve za bonuse i popuste za 74 hilj. EUR (16,2%) i 7 hilj. EUR (16,8%), redom.

Grafik 21. Struktura tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 31. 12. 2021. i na dan 31. 12. 2022. godine

Posmatrano prema grupama osiguranja, *bruto tehničke rezerve* su na nivou svih društava koja obavljaju poslove neživotnih osiguranja iznosile 88 mil. EUR, na dan 31. 12. 2022. godine, dok su *neto tehničke rezerve* ove grupe osiguranja iznosile 73,5 mil. EUR. Vrijednost *bruto tehničkih rezervi* neživotnih osiguranja je veća u odnosu na kraj 2021. godine za 9,6%, odnosno za 7,7 mil. EUR, dok je vrijednost *neto tehničkih rezervi* ove grupe osiguranja veća za 9,3%, odnosno za 6,2 mil. EUR.

Bruto tehničke rezerve na nivou društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja su iznosile 87,2 mil. EUR, dok su *neto tehničke rezerve* ove grupe osiguranja iznosile 86,8 mil. EUR. Vrijednost *bruto tehničkih rezervi* životnih osiguranja je porasla u odnosu na 2021. godinu za 9,4%, odnosno za 7,5 mil. EUR, dok je vrijednost *neto tehničkih rezervi* ove grupe porasla za 9,4%, odnosno za 7,4 mil. EUR.

Tabela 19. **Bruto i neto tehničke rezerve po grupama osiguranja na dan 31. 12. 2022. godine**

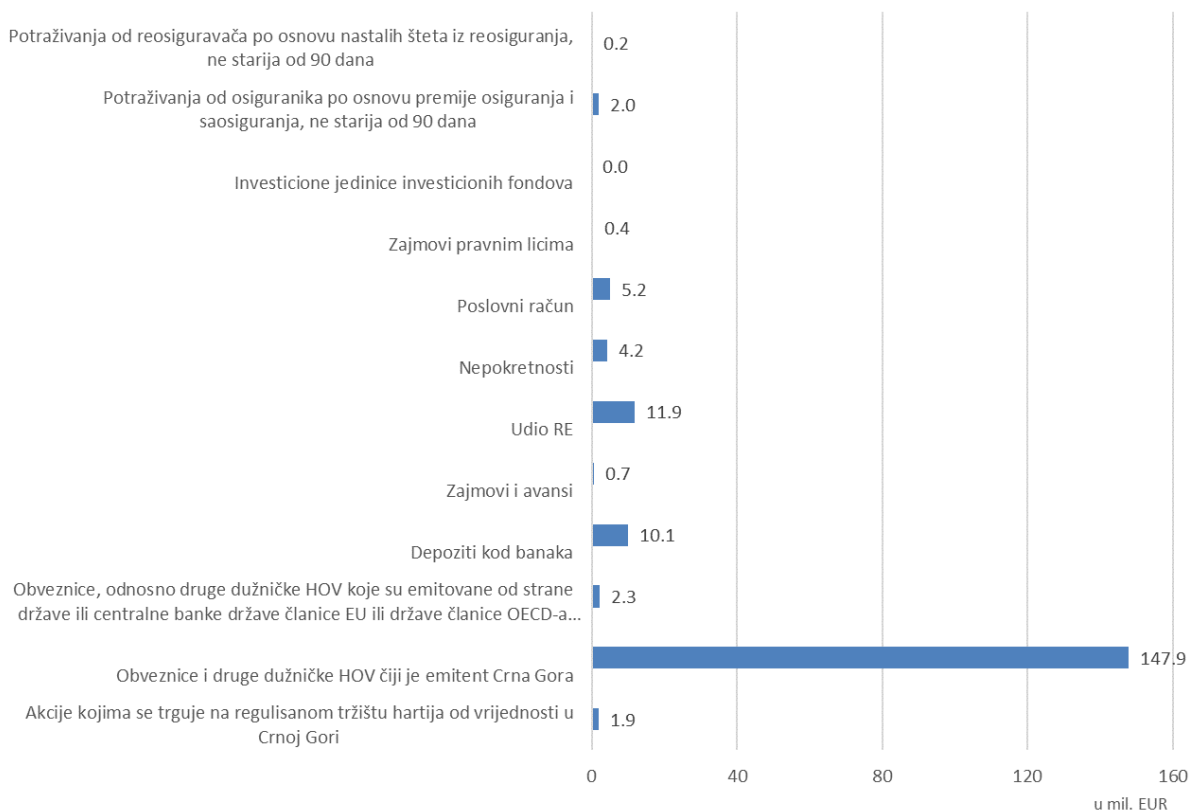
Grupa osiguranja	Neto tehničke rezerve		Bruto tehničke rezerve	
	Iznos (EUR)	Učešće (%)	Iznos (EUR)	Učešće (%)
Životno osiguranje	86.787.870	54,1	87.150.416	49,7
Neživotno osiguranje	73.515.295	45,9	88.040.351	50,3
UKUPNO	160.303.165	100	175.190.767	100

6. DEPONOVANJE I ULAGANJE SREDSTAVA BRUTO TEHNIČKIH REZERVU

Zakon o osiguranju i Pravilnik o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje propisuju oblike imovine u koje se mogu plasirati sredstva tehničkih rezervi društava za osiguranje, kao i ograničenja za ukupna i pojedinačna deponovanja i ulaganja tih sredstava. Analiza plasmana sredstava bruto tehničkih rezervi na nivou tržišta osiguranja ukazuje da su sva društva za osiguranje na kraju 2022. godine obezbijedila veću pokrivenost bruto tehničkih rezervi od zahtjevanog nivoa u skladu sa zakonskom regulativom.

Na dan 31. 12. 2022. godine traženo pokriće bruto tehničkih rezervi iznosilo je 175,2 mil. EUR. Društva za osiguranje, za pokriće bruto tehničkih rezervi, ukupno su uložila 186,7 mil. EUR, odnosno 11,5 mil. EUR ili 6,6% iznad traženog pokrivača.

Grafik 22. **Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi na nivou tržišta na dan 31.12. 2022. godine**

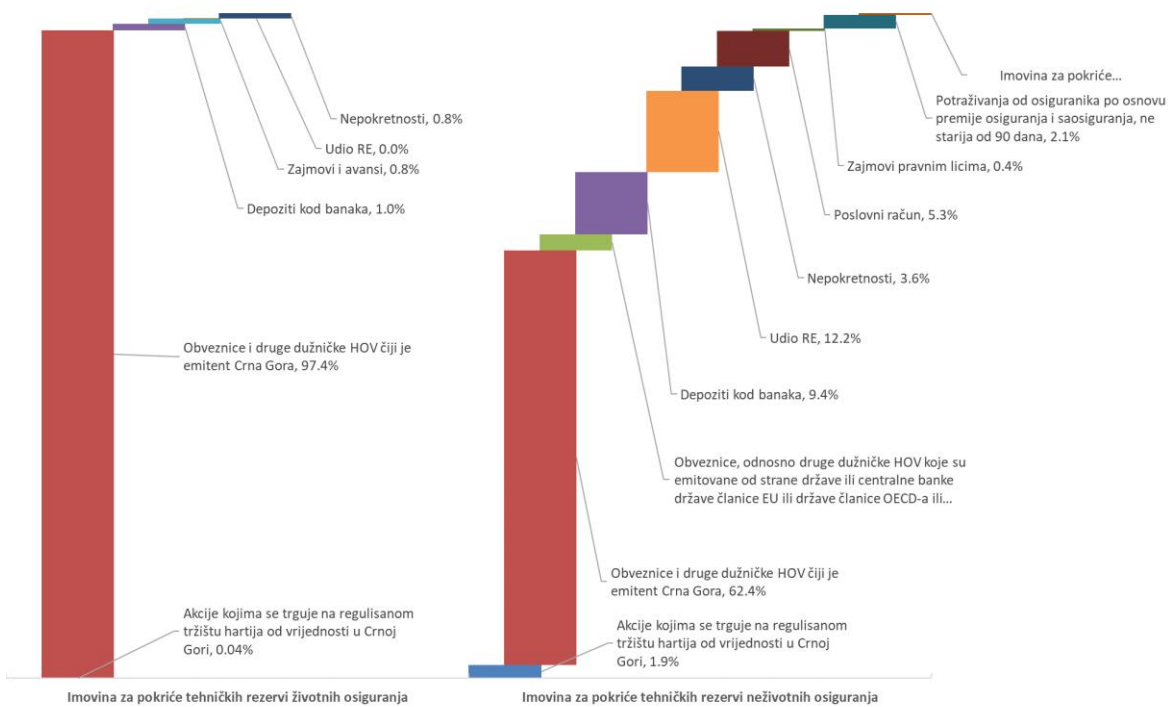

Analiza strukture ulaganja i deponovanja ukupnih sredstava tehničkih rezervi u propisane oblike imovine na dan 31. 12. 2022. godine ukazuje da su najveći udio od 79,2% (2021: 84,7%) činila ulaganja u državne obveznice, koja su iznosila 147,9 mil. EUR. Naime, društva za životno osiguranje su od ukupnih sredstava bruto tehničkih rezervi 87,3 mil. EUR uložila u državne obveznice, dok su društva za neživotno osiguranje u ovaj oblik imovine uložila 60,6 mil. EUR.

Udio reosiguravača u tehničkim rezervama činio je 6,4% ili 11,9 mil. EUR ukupnih ulaganja bruto tehničkih rezervi (neživotna društva su deponovala sredstva u iznosu od 11,9 mil. EUR, dok su životna društva deponovala svega 721 hilj. EUR), zatim depoziti u bankama ostvarili su učešće od 5,4% ili 10,1 mil. EUR (neživotna društva su deponovala sredstva u iznosu od 9,1 mil. EUR, dok su životna društva

deponovala svega 920 hilj. EUR), poslovni račun 2,8% ili 5,2 mil. EUR, nepokretnosti od 2,3% ili 4,2 mil. EUR, obveznice koje su emitovane od strane države ili centralne banke od 1,2% ili 2,3 mil. EUR, potraživanja od osiguranika po osnovu premije osiguranja i saosiguranja, ne starija od 90 dana 1,1% ili 2 mil. EUR, akcije 1% ili 1,9 mil. EUR, zajmovi i avansi 0,4% ili 683 hilj. EUR, zajmovi pravnim licima 0,2% ili 386 hilj. EUR i potraživanja od reosiguravača po osnovu nastalih šteta iz reosiguranja, ne starija od 90 dana od 0,1% ili 224 hilj. EUR.

Grafik 23. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava bruto tehničkih rezervi životnih i neživotnih osiguranja na dan 31. 12. 2022. godine

Društva koja se bave poslovima neživotnih osiguranja su, u skladu sa Zakonom o osiguranju i Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje, na dan 31.12.2022.godine, izvršila ulaganje i deponovanje sredstava bruto tehničkih rezervi u propisane oblike imovine u iznosu od 97,1 mil. EUR (110,3% ukupnih bruto tehničkih rezervi neživotnih osiguranja).

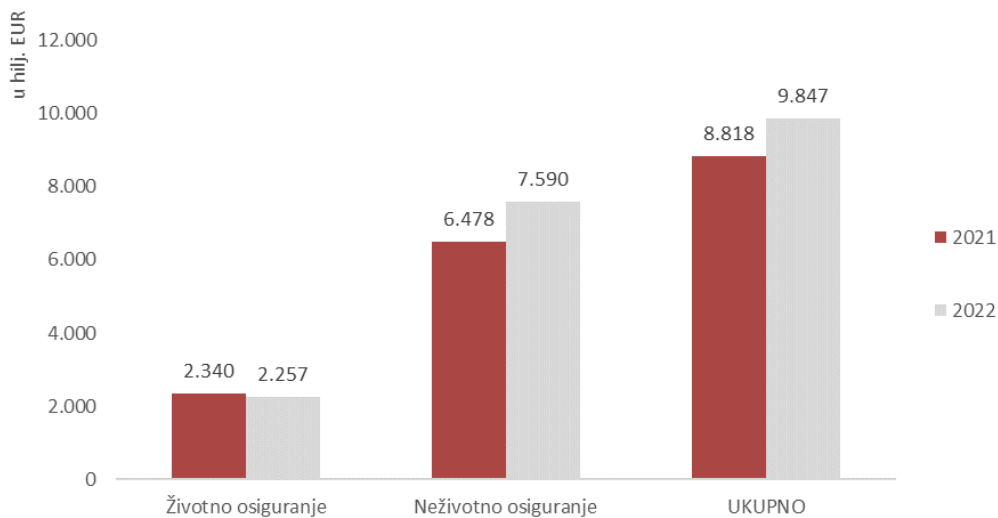
Društva za životno osiguranje su u skladu sa Zakonom o osiguranju i Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi u propisane oblike imovine, poštujući ograničenja propisana Pravilnikom, na dan 31.12.2022.godine, plasirala 89,7 mil. EUR sredstava bruto tehničkih rezervi životnih osiguranja (102,9% ukupnih bruto tehničkih rezervi životnih osiguranja).

7. POKAZATELJI POSLOVANJA

7.1 NETO DOBIT/GUBITAK ZA POSLOVNU GODINU

Sektor osiguranja je u 2022. godini ostvario pozitivan neto rezultat za poslovnu godinu u iznosu od 9,8 mil. EUR, što je povećanje od 11,7% u odnosu na 2021. godinu (2021: 8,8 mil. EUR). Navedeni rast je u najvećoj mjeri rezultat rasta profita iz poslovanja jednog od društava za neživotno osiguranje.

Grafik 24. **Neto dobit u 2021. i 2022. godini**

U 2022. godini, kao i u 2021. godini, pozitivno je poslovalo svih devet društava za osiguranje u Crnoj Gori.

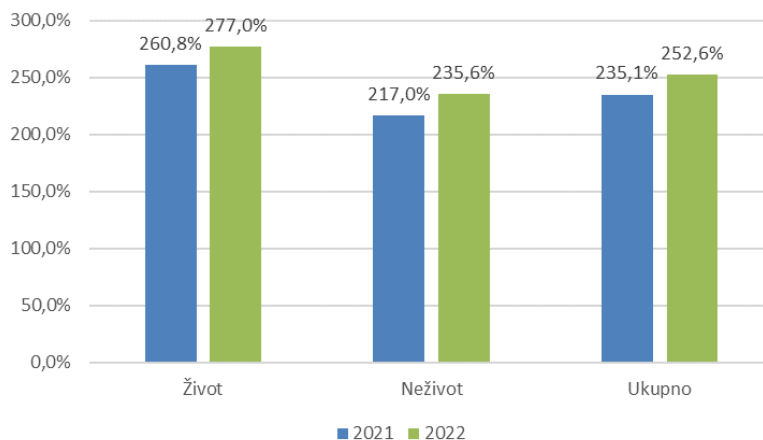
7.2 ADEKVATNOST KAPITALA I SOLVENTNOST I LIKVIDNOST

Društvo za osiguranje je dužno da, u skladu sa Zakonom o osiguranju, održava kapital na nivou adekvatnom obimu i vrstama poslova osiguranja koje obavlja.

Na dan 31. 12. 2022. godine svih devet društava za osiguranje na tržištu osiguranja u Crnoj Gori su bila kapitalno adekvatna.

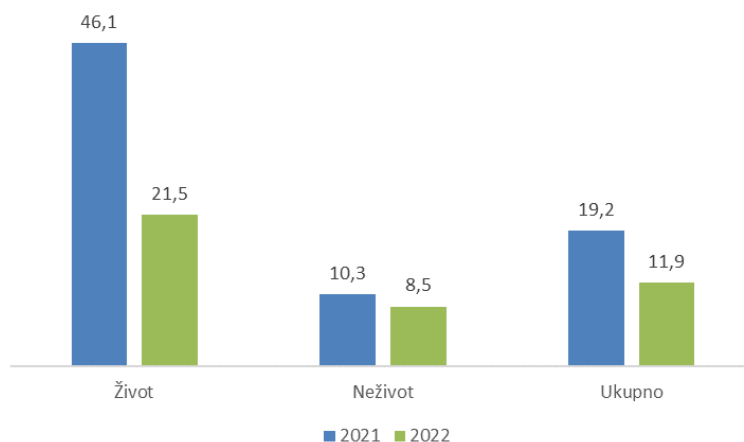
Solventnost osiguravača predstavlja njegovu sposobnost da raspoloživim novčanim sredstvima podmiri sve svoje obaveze u iznosima i rokovima njihovog dospijanja. Pokazatelj solventnosti na nivou tržišta na 31. 12. 2022. godine je ostvario prosječnu vrijednost od 252,6%, što je poboljšanje u odnosu na 2021. kada je iznosio 235,1%.

Grafik 25. Pokazatelj solventnosti na nivou tržišta na dan 31. 12. 2021. godine i na 31. 12. 2022. godine

Na dan 31. 12. 2022. godine svih devet društava za osiguranje u Crnoj Gori su bila likvidna. Koeficijent likvidnosti na dan 31. 12. 2022. godine na nivou svih društava za osiguranje u Crnoj Gori je iznosio 11,9 (2021:19,2) što ukazuje na dovoljnost likvidnih sredstava za izmirenje obaveza društava za osiguranje (dospjelih obaveza i obaveza koje dospijevaju u roku od 14 dana od dana utvrđivanja koeficijenta likvidnosti)¹⁷.

Grafik 26. Pokazatelj likvidnosti na nivou tržišta na dan 31. 12. 2021. godine i na 31. 12. 2022. godine

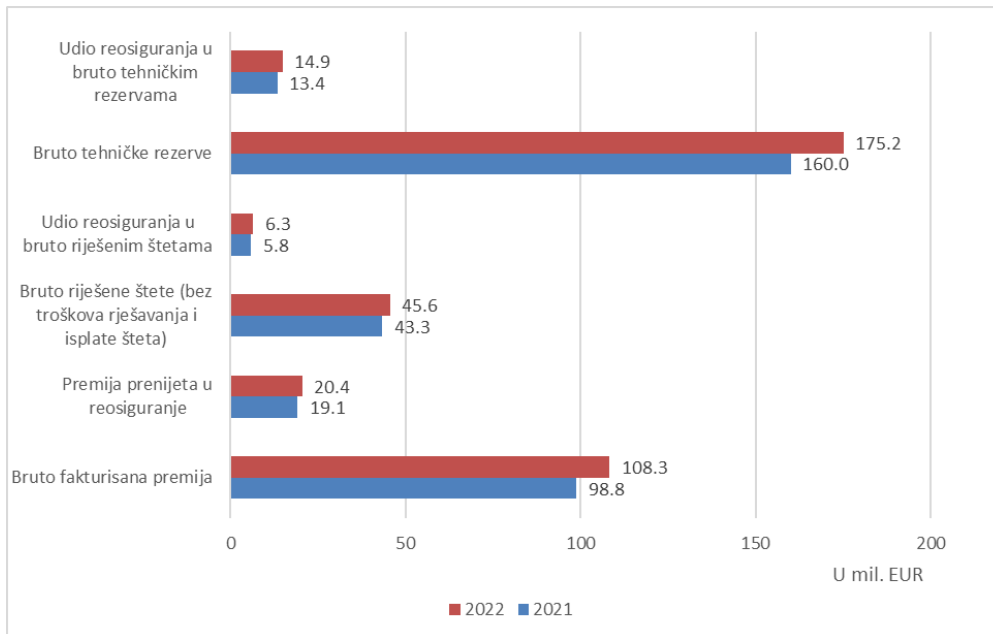
7.3 REOSIGURANJE

Društva za osiguranje su zaključivanjem ugovora o reosiguranju sa renomiranim globalnim i regionalnim reosiguravačima izvršili prenos rizika u reosiguranje i obezbijedili zaštitu od šteta koje bi mogle ugroziti njihovo poslovanje. U toku 2022. godine odobrena provizija od strane reosiguravača je povećana za 9,7% u odnosu na 2021. godinu i iznosila je 3,7 mil. EUR. Premija prenijeta u

¹⁷ Ovaj koeficijent je izračunat u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja i praćenja likvidnosti društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje („Sl. list CG“ br. 022/14).

reosiguranje iznosila je 20,4 mil. EUR (18,9% premije u 2022. godini) i ostvarila je rast od 6,8% usljed rasta premije prenijete u reosiguranje kod osiguranja kredita i osiguranja od opšte odgovornosti za štetu. Učešće reosiguravača u bruto riješenim štetama u 2022. godini je iznosilo 6,3 mil. EUR i ostvarilo je povećanje za 8,5% u odnosu na 2021. godinu.

Grafik 27. Udio reosiguravača u premiji, riješenim štetama i bruto tehničkim rezervama na dan 31.12.2022.

7.4 NETO MJERODAVNI TEHNIČKI REZULTAT I RENTABILNOST IMOVINE I KAPITALA

Neto mjerodavni tehnički rezultat predstavlja pokazatelj adekvatnosti odnosno dovoljnosti premije za plaćanje šteta i drugih obaveza iz ugovora o osiguranju. Posmatrano na agregatnom nivou društava za neživotno osiguranje, vrijednost ovog pokazatelja je na kraju 2022. godine iznosila 0,78. Navedeno ukazuje da je za grupu neživotnog osiguranja visina mjerodavnih šteta u samoprdržaju manja za 22% od mjerodavne tehničke premije u samoprdržaju, odnosno da je neto mjerodavna tehnička premija bila dovoljna za izmirenje šteta i drugih obaveza iz ugovora o osiguranju.

Na dan 31. 12. 2022. godine svih devet društava za osiguranje je ostvarilo pozitivne neto rezultate i prinose na imovinu i kapital.

Tabela 20. Pokazatelji rentabilnosti u 2022. godini

	Aktiva (€)	Kapital (€)	Neto dobit/gubitak (€)	ROA	ROE
UKUPNO	268.964.101	73.807.728	9.846.705	3,7	13,3
Životna osiguranja	117.623.036	33.238.820	2.256.834	1,9	6,8
Neživotna osiguranja	151.341.065	40.568.908	7.589.871	5,0	18,7

Pokazatelj rentabilnosti imovine (ROA – prinos na aktivu), kao odnos neto rezultata i ukupne aktive društva za osiguranje, predstavlja mjeru prinosa na ukupnu aktivu, ostvarenog angažovanjem sredstava u poslovima osiguranja, investiranja itd. U 2022. godini na nivou cjelokupnog tržišta

pokazatelj rentabilnosti imovine je iznosio 3,7% (2021: 3,4%). Rentabilnost imovine društava koja obavljaju poslove životnih osiguranja na kraju 2022. godine je iznosila 1,9% (2021: 2,0%), dok je rentabilnost imovine društava koja obavljaju poslove neživotnih osiguranja iznosila 5,0% (2021: 4,5%).

Pokazatelj rentabilnosti kapitala (ROE– prinos na kapital), kao odnos neto rezultata i kapitala društava za osiguranje, predstavlja mjeru prinosa na sopstvena sredstva. Takođe, na nivou cjelokupnog sektora osiguranja na kraju 2022. godine ostvaren je pozitivan prinos na kapital od 13,3% (2021: 12,9%). Rentabilnost vlastitih sredstava (kapital i rezerve) društava za životno osiguranje iznosila je 6,8% (2021: 7,5%), dok je kod društava za neživotno osiguranje iznosila 18,7% (2021: 17,5%).

8. UDRUŽENJE - NACIONALNI BIRO OSIGURAVAČA CRNE GORE

Nacionalni biro osiguravača Crne Gore (u daljem tekstu: Udruženje) je pravno lice osnovano u cilju ostvarivanja zajedničkih interesa društava za osiguranje koja obavljaju poslove obaveznih osiguranja u saobraćaju u Crnoj Gori. Sva društva za osiguranje koja se bave navedenom vrstom poslova moraju biti članovi Udruženja.

Udruženje svoje poslove obavlja preko osnovnih organizacionih djelova, koja nemaju svojstvo pravnog lica:

- 1) *Biroa zelene karte;*
- 2) *Garantnog fonda;*
- 3) *Informacionog centra.*

Udruženjem upravljaju članovi, a organi upravljanja su Skupština, koju čini po jedan predstavnik svakog društva za osiguranje koje je član, i Izvršni direktor koji predstavlja i zastupa Udruženje.

U okviru Udruženja poseban značaj ima Garantni fond, za čije funkcionisanje društva za osiguranje, koja se bave poslovima obaveznog osiguranja u saobraćaju, uplaćuju doprinos Garantnom fondu iz premija obaveznih osiguranja u saobraćaju. Shodno Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju sredstva Garantnog fonda koriste se za isplatu osigurane sume, odnosno naknadu štete oštećenim licima, i to:

- 1) prouzrokovane upotrebom motornog vozila, vazduhoplova, plovnog objekta ili drugog prevoznog sredstva za koje nije bio zaključen ugovor o obaveznom osiguranju u skladu sa ovim zakonom;
- 2) zbog smrti, tjelesne povrede ili narušavanja zdravlja prouzrokovane upotrebom nepoznatog motornog vozila, vazduhoplova, plovnog objekta ili drugog prevoznog sredstva;
- 3) prouzrokovane upotrebom motornog vozila, vazduhoplova, plovnog objekta ili drugog prevoznog sredstva za koje je zaključen ugovor o obaveznom osiguranju sa društvom za osiguranje kome je oduzeta dozvola za rad ili nad kojim je pokrenut stečajni postupak ili postupak likvidacije;
- 4) u slučajevima iz čl. 34, 38 i 40 ovog zakona.

Iz sredstava Garantnog fonda nadoknađuju se i troškovi obrade i isplate odštetnih zahtjeva koji padaju na teret Garantnog fonda.

U 2022. godini ukupan iznos doprinosa koja društva za osiguranje uplaćuju Garantnom fondu iznosio je 1,5 mil. EUR, što je za 3,4% više u odnosu na 2021. godinu (2021: 1,5 mil. EUR). U toku 2022. godine Udruženje je isplatilo štete u iznosu od 1 mil. EUR (2021: 1 mil. EUR), od čega je za štete u zemlji isplaćeno 928 hilj. EUR (2021: 934 hilj. EUR), a za štete u inostranstvu 77 hilj. EUR (2021: 56 hilj. EUR), dok je renti isplaćeno 22 hilj. EUR (2021: 34 hilj. EUR).

U izvještajnom periodu, Udruženje je od ukupno 946 šteta za rješavanje (176 šteta prenešeno je iz 2021. godine, 505 šteta prijavljeno u 2021. godini, a reaktivirano je 265 šteta), riješilo 778, od čega je 169 zahtjeva za isplatu štete odbijeno, a 609 šteta je isplaćeno.